

ÜNNEPI SZÁM (MŰMELLÉKLETTEL).

Ara 50 fillér.

Cs. és kir. tábori posta 618.

II. évfolyam 21. szám.

1917 november 1.

Ludwigbaka

Kiadja a 65.- gyalog ezred

A cs. és k. 65. gy. ezr.

A befolyt teljes összeg az ezred

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

tábori ujsága.

özvegy és árva alapját gyarapítja.

JUBILEUM.

Irta v. **Möller Károly** alezredes, ezredparancsnok.

Ritkán fordul elő, hogy egy tábori-ujság, egy lövészárokból készülő ezred-lap egy teljes év után szakadatlan fennállásának és pontos megjelenésének évfordulóját ünnepelhesse. Imittamott felbukkannak ugyan a végtelenségig elnyult háborúban ugynevezett „lövészárok-ujság”-ok, ezek azonban koránt sem íródnak a lövészárokból, és alig hogy feltűnnek, már meg is szűnnek. Hasonlíthatatlanul könyvebb dolog egy ujság megalapítását elhatározni, mint azt keresztyűlvinni, hát még mennyivel nehezebb háborús behatások alatt szerkeszteni! Épen ezért vagyunk mi „Ludwig-bakák” határozottan büszkék a mi ujságunkra.

A hatvanötödik gyalogezred első zászlóaljának parancsnoka, Fassinger kapitány 1916 októberében Posiecz mellett (Stanislautól délnyugatra) az állóharcok idején azt ajánlotta nekem, hogy alapítsunk egy ezredujtságot és szerkesztőül a lap jelenlegi szerkesztőjét, Grünwald (Garas) hadnagyot, mint gyakorlott hírlapírót hozta javaslatba. Ebbe rövidesen beleegyeztem, annál is in-

kább, mert ez teljesen megfelelt az én terveimnek. Hogy mért egyeztem bele? Azért, mert a laptól azt vártam, hogy céltudatosan fogják megírni s jó befolyással lesz az ezred-összetartozás-érzésére, azt vártam tőle, hogy az akkor keletkezében levő — ma már sziklaszilárd alappal bíró Ludwig baka szellemet fogja fejleszteni. Hogy mily nagy hatást lehet egy lap céltudatos munkájával kifejtetni és hogy mi módon lehet ezt a hatást kiváltani, azt én — miután katonai szaklapokban évek óta dolgoztam — nagyon jól tudom.

Amint említettem az ezred 1916 őszén a súlyos áldozatokkal járó nyári harc után szinte az ujjászületés stádiumában volt. Új erők jöttek az ezredhez s úgy látszott, hogy a régiak általában még nem voltak azok, akiket ma büszkén nevezünk Ludwig bakáknak. Mintegy erjedési folyamat volt ez és a hangulat különben is nagyon ingadozott. Az ide-oda hullámozás közben az első, majd tizen-négy naponként következő lapszámok élénk szellemi riadót keltek az ezredben. Ez alatt azt

a riadót értem, melyet nevünkkel együtt viselünk zászlónkon. Mert egy csapatnak szüksége van egy ilyen zászlóra, hogy vezérségét összpontosítani tudja s hogy összes alkotó elemei összetartósan a cél érdekében.

A lap hangos jelszava: „Ludwig bakák előre” az ezred szűkebb hazájába is elhangzott, jobban mondva érvényre jutott lassanként, holott addig nem igen tudtak rólunk, talán azért, mert magunk sem igen tudunk magunkról. Bereg, Szabolcs és Zemplén egyszerre tudatára ébredt annak, hogy Galiciában egy vitéz ezred áll, mely egyre növekedő büszkeséggel s öntudattal nevezi magát „Ludwig bakáknak” és ebből a három vármelegyéből nyeri a kiegészítését.

Otthon csodálat és tetszés keletkezett, amelynek hatása hozzánk a táborba is eljutott s az ezred fiai egyszerre érezni keztek, hogy megbecsülik, és ereznek s ügyelik őket és ezzel az ezred erkölcsi ereje erősen növekedett, egyrészt az ezred-ujság közvetlen behatása alatt, másrészt a hazájából származó reflex folytán. Ez a haza is

egyre nőtt, mert az ujság kiterjedési köre folytonosan bővült és a „Ludwig baka” a három vármegye határain túl is közismert lett. Természetesen ezzel a 65-ösök öntudata is növekedett és mindenki érezte az egyik meggyőződésből, a másik, talán ösztönszerűen — azt az erkölcsi kötelezettséget, hogy az ezred növekedő hírnevéhez méltónak kell lennie. Így lett az ezred-ujtság egyike azon erőforrásoknak, amelyből az ezredparancsnokság legnagyobb megpróbáltatások idején üdítő italt nyújthatott embereinek. Ennek tudható be, hogy a stanislai csatában július 6., 7. és 8-án a mindent elborító dühös áradattal szemben az ezred hősiemen megállította helyét. Mert az, amit ezredünk teljesített, fölér az összes haderő bármely csapattestének legnagyobb teljesítményével. Ez a mi szilárd meggyőződésünk!

Nem szabad azonban laikus módon azt gondolni, hogy az ezred ujság elegendő ahhoz, hogy hősokeket neveljen. A főszűrt mi mindig és örökké a katonáknak a fegyverhasználatban való gondos kiképzésére fektetjük, a szívósságra, a fegyvelésre, katonás viselkedésre és az akaratereő fejlesztésére, vagyis olyan dolgokra, amelyeknek elvégzése bizonyára nehezebb, mint egy ujság szerkesztése. Így az ember neveléséhez is felette értékes támogatást nyújtott az ujság és ez nem csekélység.

A lapnak egy másik célja az volt, hogy egy szerény de mégsem megvetendő bevételi forrása legyen ezredünk özvegy és árva alapjának részben az 5000 példány eladásából, részben pedig azon adományokból, melyeket az olvasó egyik-másika nemes szíve sugallatát követve az alap javára önként küld. Lapunk ugyanis semmiféle erkölcsi nyomást nem gyakorolt és nem is akar gyakorolni. Az igazság meghamisítása lenne, ha azt mondanók, hogy ezen adományok roppant tömegükkel szinte elnyomtak volna bennünket, bár alapunk nemes célja ezt valóban megérdemelné. Hiszen az ezred súlyos veszteségeket szenvedett, számos özvegy van a volt

65-ösöknek, kiknek hozzátartozói közül sok rá fog szorulni a támogatásra. Az alap kezelése az ezred kezében a legolcsóbb, mert semmiféle költséggel nem jár, tehát a pénzt teljes egészében azok kapják, kik rászorulnak. Ezt azért kell megemlítenünk, — ha mellékesen is — mert ez nem áll így a többi alapoknál, legalább is nem oly mértékben mint nálunk.

Végül szórakozást és tanítást nyújtott a lap az ezred hozzátartozóinak. Lassankint az ezred krónikájává nőtte ki magát. Most látta csak a baka, mi történt az ezredben és hogyan történt az valóban. A mozgókonyha és főző-szekrény hírek összezsugorodtak a Ludwig baka világos, egyszerű följegyzéseivel szemben és azáltal, hogy a hatvanötösök mindenről hitelesen értesültek, ami az ezredben történt, növekedett az érdeklődés az ezred iránt és ezzel együtt a bajtársias érzés, tehát a Ludwig baka szellem erősbbödött.

Látásból mellékesen, tényleg azonban az én gondoskodásom folytán a lap történelmi célokat is ápolt.

Már fentebb említettem, hogy az ezred történetét is felöleli s mondhatom, hogy ez tiszta s az igazságnak megfelelő, ennél fogva a lap a jövőben kétségtelenül értékes történelmi kútforrás lesz úgy az ezred, mint a hazai magyar történet számára. A nagy eseményeket természetesen más helyen is meglehet majd találni, azonban kiegészítő részleteket, a zománcot, a színt talán sehol sem lehet oly tökéletesen feltalálni, mint a Ludwig bakában.

Sehol sem fogták fel a harcok leírását oly szakértelemmel, mint a hatvanötösök táborig ujságjában, mert az illető dolgot valóban szakértők írták és nem műkedvelők, a lövészárok emberei és nem irodalmárok, akik egy évben csak egyszer jönnek husz kilométer közelségbe a harctérhez s ép ezért színesen írják le az ő életveszélyes pillanataikat husz kilométerre a tűzvonalától, s vagy tudatlanságból, vagy önzésből oly embereket magasztalnak hősoke gyanánt, akik szolgálati

teendőik folytán egyáltalán nem lehetnek hősoke és így a magasztalás által az írók magukat teszik nevétségessé. Ami a Ludwig bakában a háborúról megjelent, azt mindig olyan ember írta, aki a pillanatnyi pihenés alatt a fegyvert tollal cserélte fel; magából a harci életből keletkezett és pedig azokon a helyeken, hol éjjel-nappal láthatatlanul jelen van az a Halál, mely a nyugodt pillanatban is kiütheti az író kezéből a tollat. Természetesen a lövészárok embere tegezést vére a Halálnak és ép ezért mikor az ujság számára ír, nem csinál nagy dolgot a gránátokból és golyókból, ez azonban az ujság értékét — mint történelmi forrását — csak emeli. Avagy nem értékes dolog-e a hatvanötösök friss, tözsgyökeres harci dalainak gyűjteménye a nép-történet számára? Ezeket lapunk a tavasszal több számban összegyűjtve közölte. Az a néhány anekdota, mely ugyancsak megjelent ezred-ujságunk hasábjain, kultur-történelmi adatokat szolgáltat a beregi, szabolcsi és zempléni emberek jellemére és lelki-világára nézve.

Ez ma még természetesen a mindennapiság benyomását teszi s ezért most még nincs nagy jelentősége, azonban néhány év múlva sok fiatal katona fog épület szerezni az ezred-ujság olvasása közben; hazaszeretettel fog meríteni belőle és megfogja tanulni ismerni ezredét. Ezekből az ujságokból számos tiszt fogja látni: miképen kell a katonával bánni, hogy katona legyen s melegebb érzéssel fog közeledni embereihez, mint azt máskülönbben tenné. Mert az ezred-ujság megsárgult példányaiából ama meggyőződésre jut majd, hogy azon dicső mártírok fiait állanak előtte, a világháboru azon magyar katonáinak fiai, akik egyszerű jellemnagyságukban némán viseltek a súlyos keresztet, melyet a sors hatalma a haza érdekében helyezett vállaiakra.

Gyarapítsuk ezredünk özvegy

— és árva-alapját! —

József főherceg a Ludwig bakáknál.

— A Ludwig Baka eredeti riportja. —

Román front, 1917. évi október hó 15-én.

Három napon át melegebben lüktettek a szívek a kopár határhegyek csucsán és gerincén húzódó állásokban. Három napon át ünnepet éreztek a hatvanötös bakák, mert közöttük járt imádott vezérük: József főherceg. Lelkükben ünnepeltek, nem külsőségekben, hangtalanul és a rajongó szeretetnek nem kieroszakolt nyilvánításával. Olyan egyszerű de őszinte volt ez a három napos ünnepség október 11., 12. és 13-ikán, mint amilyen egyszerű és őszinte maga a fényes nevű, magasrangú, katonáinak minden szeretetétérzésével körülvevő hadvezér, aki közönséges tábori ruhájában, egyszerű görbepottal kezében a legfiatalabbakat megszegyénítő fürgeséggel járta be az egeket ostromló hegyeken legelső állásainkat és a figyelő öröknek ellenséghez legközelebb eső gödreit, hogy kezet szorítson a szenvedésekben és fáradalmakban, a veszélyekben és nélkülözésekben leginkább ré-

szes embereivel magyar bakáival. Nem fárasztotta őket magához, hanem maga ment el megnézni derék embereit otthonukban: árkaikban és fedezékeikben, hogy megnézzék őket igazi munkájukban és fárasztó szolgálataikban az ébren figyelő ellenség közvetlen szomszédságában.

Nem várták díszesen ácsolt diadalkapuk, az állásokban nem dörgött egetverő éljen kiáltás, de ott várta a szívek kimeríthetetlen szeretete és a lelkek szóltan imádatása. Templomi hangulat ült meg az árkokat, amelyekben a magyar bakák olyan őszinte bizalommal adtak választ a főherceg közvetlen szeretettől sugallt kérdéseire, mint amilyen bizalommal és áhitattal az oltár előtt imádkoznak.

Mi pedig, akik a főherceget szemlélő utján elkísértük s akik már sokat hallottunk és olvastunk nemes egyszerűségéről és közvetlen viselkedéséről, csodálattal láttuk, hogy József főher-

ceg talán még jobban szereti magyar bakáit, mint ahogy bakái őt imádják, ha a katonáink lelkében lakozó szeretetérzés fokozottabb mértékét kifejező fogalmat találni egyáltalában lehet.

A főherceg már eltávozott körünkől, de ittlétének nyomai még ma is élnek a lelkekben. A bakák szíve ma is melegebben dobog és az áhitat fénye csillan fel szemükben, amikor a csillagos néma éjszakákon, égbenyuló hegyeken húzódó árkaikban kezüket a fegyver ravaszán tartva arról beszélgetnek egymással, hogy

— Itt volt nálunk József apánk!

*

József főherceg október hó 11-ikén déli tizenkét órakor lépett ezredünk első állásának bal-szárnyára a szomszédos ezred első vonalából. Kiséretében voltak *Aust* vezérőrnagy hadosztályparancsnok és gróf *Pálffy* László kapitány, Ő fensége segédtszije A főherceget *Möller* alezredes ezredparancsnok fogadta *Greiner* Béla százados zászlóaljparancsnok, *Tóth* Jenő századparancsnok és a szárny-század szakasparancsnokainak

T Á R C A.

A hadi-segély.

— Történet a mai időkől.

Írta: Dr. **Burger Dezső**, főhadnagy.

Személyek: *Taby* segédjegyző.

Marci bakter.

Gál honvéd.

Gálné.

Színhely: Községháza.

I. Jelenet.

(Iroda. Az asztalon félhomállyal égő lámpa. *Taby* alá és fel sétál a színen, bal oldali ablakon kitegintget, benyitogat a jobb oldali szobába, igazgatja a paraszat, játsza a türelmetlenkedőt).

Marci: (Csodálkozik, sőt megütközik, hogy *Tabyt* itt találja). Jó estét tekintetes ur!

Taby: Mi dolga itt?

Marci: Hát nekem csak volna dolgom, de miben szorgalmatoskodik a Tekintetes ur?

Taby: Mi gondolja van rá? Vé-

gezze a dolgát és haladjon. Sürgős dolgom van!

Marci: Hát iszen jól van, én kitakaríthatok reggel is; bár igaz, hogy hajnalban a malomba készültem. De ha már épen olyan sürgős a jegyző uram dolga, hát elmehetek.

Taby: Jó, jó, csak menjen!

Marci: Aláisan meginstálom a tekintetes urat, mégis csak inkább szeretnék én máma kitakarítani, mert a *Korcza* komám már ide ígérte a lovát reggelre. Osz, ha most nem fogom szaván, hát vagy adja másszor, vagy nem. Inkább majd a 9 óras vonat után jövök, ha a postát leadom a kisasszonynak. Talán meg is kerülöm egyszer a falut. Lesz akkorra már 11 óra is. Talán akkorra el is végzi a Tekintetes ur azt a „sürgős” dolgot. (Hangsúlyozva).

Taby: Ne fecsegen annyit vén gonosztevő, hanem menjen dolgára.

Marci: Hát iszen megyek én, megyek. Szegény urfi, hogy ilyen késő este gyűtt meg a munkája.

Taby: Miniszteri biztos érkezik

a héten. A hadi segélyt vizsgálni. El vagyok maradva a kimutatással. Hirtelen össze akarom vágni.

Marci: Hej, pedig eléggé össze van az már vágva.

Taby: No mi az, már maga is panaszkodik?

Marci: Nem magam mián kedves tekintetes ur, hanem azok miatt a szegény asszonyok miatt; tesszen elhinni, alig bírnak a pulyáknak enni adni, oszt most télviz idején egy kis hummi-egymás is kéne, de hát miből?

Taby: Ne legyen rá gondja. Maga inkább vigyázzon a személyes és vagyon-biztonságra, nehogy valami történjék a faluban, mert hamar hátra kötöm a sarkat.

Marci: Mán instálom, arra semmi szükség sincsen, mert amióta én kerülöm a falut, azóta semmi baj nem esett, kivéve a Nyakigláb Mózsi libáját. Arra is az sült ki, hogy nappal veszett el a cserjésen.

Taby: De a minapában is itt találta a csendőr a községházán alva.

Marci: Még sem volt semmi hiba.

társaságában. Az ellenség által is belátott 1400 méteres hegy-csucson — ahol a fogadtatás történt — Őfensége néhány szívélyes kérdést intézett a megjelentekhez s belépett a legelső árokba, ahol ugyyszólván minden egyes embert megszólított. A legelső között Szilágyi káplárhoz és Fehér László önkéntes szakaszvezetőhöz intézett kérdéseket, előbbihez, hogy mióta szolgál és mióta van a harctéren, az önkéntestől pedig részletesen érdeklődött hogyléte felől.

Az első vonalból mindenegyes figyelő-örhöz lement és hosszasan elbeszélgetett velük. Két figyelő őrt: Korafa Jánost és Pus-kás Istvánt saját gépével le is fényképezett s megígérte, hogy a fényképeket elküldi nekik. Az aknavető osztagbeli Tangel őrmestertől megkérdezte, hol szerzte kiténtéseit s végighaladva a meredek hegyen vonuló árkon, minden emberhez volt valami érdeklődő szava:

- Mikor jöttél a harctérre?
- Van-e családod?
- Mikor irtak otthonról utol-jára?
- Jó volt-e a termés?

Taby: De a bakternak nem szabad aludni.

Marci: Az a fő, hogy baj ne legyen.

Taby: Jól van, jól, vén fecsegő, csak menjen.

Marci: Nyugodalmas jójucakát.

Taby: Isten hírével.

Marci: (Fenekajtón el. Kivülről hallatszik) Leszállt az éj, kilenc óra, térjen kiki nyugovóra.

II. jelenet.

Taby: (Ahogy az ének elhangzik, újra előbbi türelmetlenkedés. Játéka közben halk kopogtatás hallszik) Szabad.

Gálné: (Félénken, idegenkedve, kezében egy fehér füzettel) Jó estét.

Taby: Jó estét Gálné.

Gálné: Eljöttem.

Taby: Jól tette. Jöjjön közelebb. (Mikor látja, hogy Gálné félve az ajtónál marad, hivatalos pózzal az íróasztalhoz ül, jobbába tollat fog, bal kezével pedig a füzet után nyul).

A bakák őszintén és bátran adták meg a feleletet:

Nehéz az állapot, de jól érzem magam.

Nagyon jó a minázsi.

— Igenis fenség nemrég voltam szabadságon.

Félhárom felé járt már az idő, amikor Őfensége a két szélső századnak állásait megtekintette. A hetedik század parancsnoksági fedezéke mellett lefényképezte Greiner századost és Schön Géza főhadnagy századparancsnokot, a szakácsokat pedig alaposan kikérdezte az élemezés felől és kocsin az ezredparancsnokság új szállására hajtatott, ahol *Wisinger* Ferenc alezredes várta az ezredtörzs tisztjeivel.

A gyönyörű épületek rendkívül tetszettek Őfenségének, különösen a művésziesen megtervezett tiszti étkezde nyerte meg tetszését, ahol kísérete és az ezredtörzs tisztjei részére ebédet terítettek. Ebéd közben szívélyesen elbeszélgetett a tisztekkel s a jobbán ülő Möller alezredestől részletesen érdeklődött az ezred ügyei felől. Kakas cigányprimás hegedűjén megszólaltak a szebbnél-szebb magyar nóták, a miket látható figyelemmel hall-

gott és végezetül el is huzatta Dankó Pista néhány nótáját. Po-harát a derék Ludwig bakákra üritette és szívélyes bucsuzás után hadosztályparancsnokságon levő szállására vonult, ahonnan másnap korán reggel szokott kíséretével újra az első vonalba ment — ezredünk jobbszárnyára. Itt *Tarcsay* János százados zászlóaljparancsnok, *Vajthó* Tivadar főhadnagy és *Símó* Zoltán hadnagy, századparancsnokok fogadták.

Fáradhatatlanul járta a hegyeket és völgyeket, nem törődve azzal sem, hogy egyes terepszakaszokat az ellenséges figyelő jól beláthatott, kiment az előretolt állásba is, ahol a tiszteket és bakákat sorra kérdezte hogylétek és családi körülményeik iránt. A jobbszárnyon levő magaslatról a 1318 méteres Sz.... hegyre ment, amelynek csúcán a kiténtetésre váró emberek sorakoztak.

Ezen a hegycsucson tüzte fel Neumann Sándor hadnagy, Lung Miklós hadapródjelölt, Czine Ferenc szakaszvezető és Birta Sándor káplár mellére a nagy ezüstöt, Leskó István hadapródjelölt, Majoros Ferenc, Biró István,

Taby: Reggel igen el voltam foglalva, azért kértem estére.

Gálné: Ugy féltem ide jönni.

Taby: Mitől?

Gálné: Hát a népektől. Hogy meglátnak.

Taby: Hát aztán? Nem járt itt maga rossz helyen.

Gálné: Igen, de éjszaka.

Taby: Hát éjszaka. Sok a dolog, akkor végezzük el, a mikor lehet.

Gálné: Otthon hagytam a két pulyát, az egyiket még hozzá betegen. Sietnék vissza. Sehogy sem találom magam a házon kívül. Az uton vissza is akartam fordulni. Marci bácsinak mondtam is, hogy egy minutumban megyek haza, csak élesztőért futok át Erzsi nénémhez.

Taby: Hát találkozott azzal a vén lókötővel?

Gálné: Épen ott került a házam előtt, igyekezett a postára levelekért.

Taby: Üljön le.

Gálné: Jaj, nem ülhetek én. Sietni kell haza, tessen sziveskedni hamar elintézni a dolgomat, hogy mehessek.

Grencsó János káplár, Béres Béni örvezető és Valkó Lajos gyalogos mellére pedig a kis ezüstöt. Minden kitüntetett embertől a legaprólékosabban megkérdezte, hogy minő tettéért részesült a kitüntetésben s különös melegséggel érdeklődött a stanislai csata részletei felől:

Nagy vesztesége volt-e az oroszoknak?

— Hogy menekültél meg?

— Lőttek nagyon válaszolta Béres örvezető — de hála Istennek megmenekültem.

A fenség bámulatos tájékozottságot árult el a stanislai események felől.

Valkó Lajos gyalogostól még azt is megkérdezte, van-e menyasszonya

— Igenis van Fenség!

Nohát akkor kerülj haza épségben és vedd el feleségül mondotta neki, meghagyva a kitüntetett embereknek, hogy adják át bajtársi üdvözlését azoknak is, akikkel nem volt módjában beszélgetni.

— Mondjátok meg a többieknek — szolt Ófensége — tudom, hogy Ludwig bakák állanak az árkokban. — Itt nem történhetik semmi baj!

A dekorálás után tovább haladt az első vonalon egészen addig, ahol előző nap a szemlét végezte, innen pedig kíséretével a hadosztályparancsnokságra vonult.

Harmadnap a tartalékban levő csapatokat szemlélte meg, közöttük a Kovács Gábor hadnagy parancsnoksága alatt kivonult vadászszázadot és altisztképző iskolát s végignézte a rohamzászlóalj által bemutatott éles gyakorlatot, amelynek megtekintésére Gombos vezérőrnagy és Markovics ezredes dandárparancsnokok, Naményi alezredes és Zágorczy őrnagy tüzércsoportparancsnokok is megjelentek számos szomszéd-ezredbeli tiszt kíséretében.

A szemle alkalmával különös dicsérettel illette *Soltész* József tiszthelyettes.

— Tájékoztattak már kiváló viselkedéséről mondotta neki Ófensége csak így tovább!

Majd *Diez* Günther főhadnagy mellére feltűzte a harmadosztályú vaskoronarendet, amelyet Wisinger alezredestől kéretett kölcsön, hogy a kitüntetett főhadnagyot személyesen dekorálhassa.

Melegen gratulálok szolt Ófensége *Diez* főhadnaggyhoz

a gyönyörű kitüntetéshez, gratulálok szép sikereihez, kívánom, hogy a jövőben is ilyenekben legyen része s kezet szorítva vele végigment a csapat előtt, amelynek majdnem mindenegyes emberét megszólította.

Varga Gábor vadászszázadbéli gyalogostól megkérdezte, hányan vannak testvérek:

Hatan fenség! Mind katonák, egy meg fogoly.

Ófenségét láthatóan meghatotta a felelet, mert kíséretének hangosan elismételte és megveregette a baka vállát:

— Aztán majd ird meg nekem fiam ha vége lesz a háborúnak, hogy hányan kerültek haza — nagyon érdekel.

Kevés volna e lap minden hasábjá, ha fel akarnám sorolni azokat a nemes érzéstől sugalt szavakat, amiket a bakákhoz intézett, mert ugyszólván mind-egyikhez volt valami sajátságos kérdése.

A szemle végeztével Möller alezredes átnyujtotta Ófenségének a tiszti fokost és felkérte, hogy fogadná el látogatásának megemlékezéséül és az ezred tisztikara ragaszkodó szeretetének jeleül. Ófensége hálásan megkö-

Taby: Hát elintézem, elintézem, de azért leülhet, ne vigye el az álmomat

Gálné: (Leül) Megköszönöm szépen, de tessék sebesen csinálni.

Taby: (Nézegeti a füzetet, lapozza, az íroasztalon lévő könyvekbe tekintget, majd olykor az asszonyra néz, ez ilyenkor lesüti szemeit). Hát édes lelkem, a maga segélyét nem lehet felemelni. Hanem gondoltam én egyet. A vén Vera néni mostanában igen legyengült. Soha sincsen rendben a szobám. Maga a dolga felől ugyanis ráér. Fogja takarítani a szobámat és én fizetek magának minden hónapban 10 pengő forintot.

Gálné: 10 pengő forintot.

Taby: Kevés? Ha ügyes lesz kaphat többet is.

Gálné: (Elkomolyodva) De az nem lehet.

Taby: Miért nem lehet.

Gálné: Mert nekem is dolgom van olyankor odahaza. Felöltöztetni megfésülni a két pulyát. Kelemenke meg iskolába is jár, ő tudja hordani az apja csizmáját.

Taby: Ojje, maga csacsi! Hát énhozzám nem olyankor kell jönni, a mikor a gyerekeket kell öltöztetni.

Gálné: Hát mikor?

Taby: Este.

Gálné: Este?

Taby: Hát persze. Most is azért kértetem estére, mert ilyenkor kell a szobát rendbe hozni, a kályhába befűteni, az ágyat megvetni, vizet készíteni, meg hummi-egymást, ami egy ilyen szobában előadódik.

Gálné: Hát ilyet még nem hallottam.

Taby: Nem baj. Sok minden történik manapság, amit addig nem hallottunk.

Gálné: Ammán igaz.

Taby: No látja.

Gálné: Nem cselekszem.

Taby: Mi az, hát miért nem? Hát nem jól jönne a tíz forint?

Gálné: Tíz forint. Husz korona.

Jól jönne biz az, de még sem cselekszem. Nem tehetem.

Taby: Csacsi asszony, de hát miért nem?

Gálné: A népek miatt. Beszélnek rám, megírnak az uramnak,

hazudnának, hogy isten tudja, miért járok én a tekintetes urhoz, osztán megvolna a baj.

Taby: Ej, nem lesz semmi baj. Nézze maga most nyomorog a gyermekével együtt. Nem tud nekik ruhát adni, nem tudja a Juliskát orvosolni. Ugy meg lesz minden.

Gálné: Lesz minden . . .

Taby: Hát megegyeztünk? (Kezét nyújtja)

Gálné: Nem.

Taby: (Türelmetlenül lép az asszony felé, ez félénken hátrál.) A manóba is, de hát miért nem?

Gálné: Csak.

Taby: (Jóságosan, atyáskodva. Átkarolja az asszonyt és vezeti a jobb oldali ajtó felé) No ne legyen olyan furcsa, olyan gyáva, menjen be és hozza rendbe a szobát, hogy lefeküdhessen, ha elvégzem a dolgom. Itt az első havi fizetése.

Gálné: (Kibontakozik az ölelésből, inkább maga megyen, a pénzt kezébe veszi, jól megnézi, félénken benyitja az ajtót, ott megáll; lát-szik, hogy hosszasan vizsgálódik. Most hirtelen becsapja az ajtót,

szönte a szép emléket s Möller alezredes útján legszívélyesebb üdvözlését küldte az ezred összes tisztjeinek és minden emberének:

— Akikkel nem találkozhattam és akikkel nem beszélhettem, azoknak is mondják meg, hogy szivből üdvözlöm őket.

Diszmenet fejezte be a szemlét, amelyen általános feltűnést keltett a vadászszázad és alírszti iskola katonás tartása s pompás kiképzésről tanúságot tevő egyöntetű menetelése.

A csapatok orkánserü eljen kiáltása kísérette Ófenségét, amidőn kíséretével három-napos szemlét befejezvé — eltávozott.

Ezt az éljént visszhangozzák az erdélyi határbercek és sudár fenyők.

A visszhang pedig vegyül az ellenséget figyelő örök halk beszédével, akik a csillagos néma éjszakákon, égbenyuló hegyeken húzódo árkaikban kezüket a fegyver ravaszán tartva, áhitattal mondogatják egymásnak:

— *Itt volt nálunk József apánk*

Garas Nándor,
hadnagy.

fenékaajtóig szalad, utközben a pénz az asztalra dobván) Jézus, Mária Szent József!

Taby: No mi az, mitől ijedt meg annyira?

Gálné: Hisz a tekintetes ur ágya meg van vetve, oszt a szoba is olyan takaros, akár egy pohár.

Taby: Nem baj az Gálné, csak maga rendezzen el mindent újból, vesse meg újból az ágyat, biztosan jobban fogok benne aludni.

Gálné: Jaj, nem cselekszem, nem cselekszem.

Taby: Ugyan, Julis, ne legyen olyan gyáva. Nézze, vegye el csak ezt a pénzt. Reggel, amint felkél, Kelemen két elküldi az iskolába. Azután átszalad Kávára. ott megveszi az orvosságot. Juliska szépen fel fog gyógyulni. Már a jövő hónapban vehet neki is kis cipőcskét, ha akarja, kiadom előre a jövő havi bérét is. (Mellényzsebéből egy új husz koronást veszzen elő; látszik, hogy előre oda volt készítve. Az ajtó felé vezeti az asszonyt, aki szepegve küzködik

Ludwig bakáról írva

Ludwig bakáról írva: szóm ujjongásba vesz

És a magyart köszöntöm, — mi büszke nemzet ez!

Míg más ország henyélt, vagy békében nagyra nőtt:

Paskolták szép hazáját vad, rettentő idők.

Nem ülhetett vidáman az otthon tüze mellett.

Hol másért, hol magáért, de — verekedni kellett.

Égő faluk fényénél aludt el gyermeke,

S mindkét barátja vasból: a kard és az eke.

Vérben és televényben szántott zordon velük

És ezer éven át pehelyre nem feküdt,

Csak rideg, pusztá földre, de ez a föld dalolt

S ha jég is verte százszor: — Szabadság földje volt.

Rónája: végtelen, hegyláncán hó vakít,

Az égre nézve látod a Kárpát sasait,

Kék tengerár morajlik a sziklás part felé:

Minden, mi bátor és nagy, e harcos nemzeté

Sas, hegylánc, rózsa, erdő, — minden, mi nagy s erős,

Hát hogyne volna minden egyes bakája — hős!

Endrödi Béla.

magával. Mikor az asszony belép a szobába, Taby visszajön, a lámpához nyul. E pillanatban erélyes kopogtatás. Taby megütközve szól) Szabad!

III. Jelenet.

Gál: (Szabadságos katona, tábori felszereléssel, fegyver nélkül. Bronz és kis ezüst. Hosszu szeges nádbot.) Jó estét kívánok.

Taby: Jó estét barátom. Kicsoda maga és mi járatban van?

Gál: Meginstállom alássan a tekintetes urat, Gál Kelemen honvéd vagyok, 14 napi szabadságra érkeztem, jelentkezni gyűttem.

Taby: Most?

Gál: Most jöttem, mert a parancs az parancs.

Taby: Miféle parancs?

Gál: Hát amit a Marci bácsi mondott.

Taby: Mit mondott a bakter?

Gál: Hogy alássan jelentem, aki katona szabadságra érkezik, az azonnal és pedig legelsőb is a község házára tartozik menni jelentkezni, mert hogy ugy eshet a sor,

hogy minden percben szükség lehet a katonára a nagy olasz ofenzíva mián.

Taby: Ezt mondta a Marci?

Gál: Ezt a. Itt a szabadságvelem, tessék ráirni a jelentkezőst hadd mehessek a feleségemhez, meg a kis családjaimhoz.

Taby: (Az írásból) Maga Gál Kelemen?

Gál: Szolgálatjára.

Taby: Ott lakik a magyar templom háta mögött?

Gál: Ott én.

Taby: Felesége és két gyereke van?

Gál: Ugy van. De jól is esik a vizontosság után, hogy ilyesmit tanálok. Hogy így ismerik a szegény embert, a messzi harcos katona itthoni állapotját. Látszik, hogy dolguk van vele, gondjukat viselik, a kinek gondozójuk a harctéren van. Meg is követem alássan, ha tekintetes ur személyit megkérdezni merem.

Taby: Az új segédjegyző vagyok. Hat hónapja vagyok itten, azelőtt én is kint voltam a harc-

Egy év.

Irtá: Garas Nándor hadnagy.

Román front, 1917. október.

Amikor a múlt év októberének végén a lövészárok sarától piszkos csizmában, megfakult és elnyűtt mars-ruhában két kopott kaucsug csillaggal galléromon *Fassinger* kapitány zászlóalj parancsnok fedezékének ajtaján kopogtattam, bizony nem gondoltam arra, hogy ma, egy évvel utána fényes arany csillaggal zubbonyomon a Ludwig Baka egy évéről fog kelleni beszámolót írnom. Akkor még csak homályos sejtésként élt bennem egy megalapítandó tábori-újság elmosódott képe, ma pedig huszonnégy szám fekszik asztalomon, egyenként tizenhat oldal terjedelemben az ezred egy éves története minden pillanatának, örömeinek és bánatának, gyönyöreinek és szenvedéseinek feljegyzésével. Ha tudtam volna, hogy egy ilyen nagyjelentőségű határkőnél kell majd egyszer megállanom és egy teljes éven át folytatnom azt a munkát, amelyből a diófából művésziesen

faragott irasztal mellett, kényelmes karosszékben is hosszú egy teljes év, nem merem volna vállalni azt a kétségtelenül meg-tisztelő feladatot, amelyet egy évvel ezelőtt rámruháztak.

Nem emlékszem vissza egészen határozottan, de amennyire gondolataim száalai vissza tudnak nyulni posieczi nedves, szűk fedezékemig, úgy hiszem, hogy nem gondoltam meg egészen határozottan, minő súlyos és felelősségteljes terhet vállalok magamra. Nem is tudtam akkor, hogy mi az egy tábori-újság, hogy mikép kell szerkeszteni, sohasem láttam magam előtt még nyomtatott harctéri lapot, én csak azt éreztem, hogy írnom kell, mert nem bírtam elviselni a hosszú téli éjszakák magányos unalmát. Irni akartam nem mások, csak a magam számára és egy könnyelmű igennel mégis lekötélteztem magamat akkori zászlóaljparancsnokomnak, hogy nyomtatásban adom azt, amit ládám fenekére akartam elrejteni háborus napjaim emlékezésül.

A leszerelésre nem áhítozom olyan erős vágyakozással mint ahogy erre az első újságpéldány-

számra áhítoztam. Kíváncsi voltam, milyen is egy ilyen tábori lap és mikép fognak testté alakulni szétfolyó képzeteim. Valahogy a nyomdászok ügyessége révén hasábokba tömörültek és oldalak alakját öltötték megukra papirszeletekre vetett feljegyzéseim és megjelent az első „*Ludwig Baka*“. A meglátás pillanataiban kételkedni kezdtem hogy ezt a csinos kiállítású, cikkekkel telített lapot én szerkesztettem a küldöncök sötét tömegfedezékében. De el kellett hinnem, mert a következő szám tüstént újabb írásra sürgetett. Amikor azután a második és harmadik szám is elkészült, bele törődtem abba a gondolatba, hogy én vagyok az első nyomtatott tábori újság szerkesztője.

Mennyi válságon ment át ez az égből csöppent, hirtelen életre kelt tábori újság, amíg születési évfordulóját ünnepelheti! Már az első két hónap után a megsemissülés veszélye fenyegette. Möller alezredes ezredparancsnokunk szabadságon volt s a most már orosz fogságban singylődő Sztrazsovecz őrnagy — akkor helyettes ezredparancsnok — nem mert

téren, de az idegzetem meggyengült, hát most itthon vagyok.

Gál: Hát bizony, akinek az idegzetjét golyó, vagy sprappel éri, annak meg is gyengül. Én, Istennek hála még eddig megusztam. Tizenegy hónapra kaptam most ezt a kis szabadságot, de alig is várom, hogy haza érjek. Ugy számitok, hogy a két kicsit nem is költöm fel, hogy csodálkoznak majd reggel Van a hátizsákban egy kis hummi-egymás, amit Pesten vettem a meg takarított zsoldból. Van 2 pár kis csizma is. Tessék a pecsétet is rá-útni.

Taby: Igen a pecsétet. De a pecsét a másik szobában van, várjon itt, mindjárt hozom. (jobboldali ajtón el)

Gál: (Előveszi a kurtaszáru lövészárok-pipáját, tempósan rátölt.)

Taby! (Láthatóan nyugodtabban lép be.) No *Gál* Kelemen, itt a levele, töltsé jól a szabadságát. Ha valamire szüksége lenne, jöjjön bátran hozzám. A feleségét láttam egyszer-kétszer a hadisegélynél, szorgalmas, jó asszony.

Gál: Meghiszem azt!

Taby: No, isten áldja *Gál*.

Gál: Nyugodalmas jóéjcsakát tekintetes ur. (El.)

IV. Jelenet.

Taby: (Alá és fel sétál, majd a lámpát srófolja lejjebb, de a kívülről jövő hangra újra felsrófolja. (Kivülről)

Gacsaly Pesta szép legény volt,
Nadrágszija hét likra szólt,
Sarkantyuja tarajos volt,
Jaj, de gyönyörű legény volt.

Marci! (Mikor az ismétléssel végez, már bent is van) Még mindig a hadi segély tekintetes ur?

Taby (Már nem kellemtellenkedik) Már befejeztem. Takaríthat.

Marci: Most már igazán reggelre hagyom, mert átfáztam egy kissé.

Taby: Hát hol járt?

Marci: Az állomáson. Postát vittem. Onnan küldtem ide *Gál* honvédet jelentkezni.

Taby: Éjszakának idején?

Marci: Hát az úgy volt Téns'urfi, hogy tudtam, hogy *Julis* hugám nincsen otthon. Menet találkoztam vele, mikor ment a nőjéhez élesztőért. Gondoltam, hogy ha egyenest haza megy a vitéz, hát nem találja otthon az asszonyt. De ha előbb idejön, mire itt végez, hát addig *Julis* biztosan odahaza lesz. Nem volt igazam? (Sunnyin mosolyog)

Taby: Hej, nagy selyma kend.

Marci: Mikor osztán idefelé jöttem, rittig tanálkoztam a *Julissal* is. Meg is mondtam, hogy megjött az ura. Ugy megörült, hogy meg is ölelt. Sírni kezdett. Az örömtül. Hát én is megörültem, oszt még a régi nótámra is rágyujtottam. Tessék tudni a *Julis* szegről-végről rokonom is.

Taby: Hát most már ne menjen kerülni, hanem dőljön itt le. Osztán reggel jókor rakjon tüzet a szobámban. A vén *Vera* nyitva fejejtette az ablakot.

Marci: Hej a vén *Vera*. Nem tud a mán semmit. Olyan, mint a

felelősséget vállalni a szerkesztésért. A lap megjelenésében egy kis szünet állott be — Möller alvezetés hazaérkezéig. Ezalatt az átmeneti idő alatt léptem érintkezésbe dr. Munk Arthur főorvossal és sikerült rábírnom, hogy vegye át a lap felelős szerkesztését. Egyedül gyöngének éreztem magam az óriási munkára. Külömben is alacsony katonai rangom erősen feszélyezett, hogy felelősömről, egyes emberekről és dolgokról úgy írhattak, ahogyan az szívenem és tollamon feküdt. Gyakran el kellett dobnom legértékesebbnek vélt írásaimat, mert a katonai függőem és az írás szabadsága sehogysem akartak egymással összeférni és úgy gondoltam, hogy amit a szegény önkéntes káplár nem tud kivédeni, azt egy valamivel függetlenebb főorvos könnyebben képes parirozni, esetleg egy erősebb ütással hatásosan határolni.

Az átmeneti idő alatt alaposan meghánytuk-vetettük tennivalónkat és megpihent aggyal, új köntösben jelentettük meg az ezred-újsággá kinőtt „Ludwig Bakát” számottevő sikerrel. Kettesben, a gyakorlatot Munk dr. utmutatása mellett könnyen folyt a munka és játszi könnyedséggel

vén cigány. Minden nap egy nótát felejt. Jó vón egy fiatalabbal felcserélni.

Taby: Nono, azért nem kell mindjárt csereberélni, jó az öreg a háznál Jó éjszakát. (Jobbra el)

Marci Nyugodalmos jőéjszakát tekintetes ur. (Ravaszul a közönség felé mosolyog. Fát tesz a kályhába; leteríti gubáját a lócára. Leszófolja a lámpát, a szobát a kályha tüze világítja meg. Folytatja előbbi nótáját mind halkabban dudolva)

Átindulva a Körösön,
Bele is hőtt örökösön,
Nyírfalevél, nyírfalevél,
Mind elfujja a forgószél.
(Ismétlés.)

(Szin elsötétül.)

Függöny.

dobtunk nyilvánosság elé az egymásután következő számokat.

A stanislai csata azonban még nagyobb válságba sodorta újságunkat.

Epen korrigálni mentem a lapot, amikor a vonaton a csatából hazatérő Polnisch kapitány-nyal találkoztam. Azelőtt néhány nappal emlékezett meg a hivatalos jelentés a hatvauötösök hősie teljesítményeiről. Türelmetlenül vártam Munk dr. hirdását a részletek felől. Tudtam, hogy munkájának egész ideje alatt erre az alkalomra várt, az volt mindig leghőbb vágya, hogy a hivatalos jelentés is szóljon már egyszer arról, amit mi mindnyájan tudtunk. És akkor Polnisch kapitánytól kellett hallanom, hogy hiába várok a hirdásra, mert Munk dr. orosz fogságba került Mintha földhöz vágta volna. Ujra elhagyottnak, gyöngének éreztem magam. ki is jelentettem, hogy nem merem magamra vállalni a lap szerkesztését.

De a stanislai csata erkölcsi kötelezettséget rótt reám. A nagy csata eseményeit meg kellett örökíteni legapróbb részletekig a történet számára és a hatalmas mérkőzés bőséges tanulságait sem lehetett kiaknáztatlanul hagyni. Ezredparancsnokom és kedves bajtársaim biztatása erős önbizalmat öntött belém s aggódó lélekkel bár, de munkakedvvel és becsvágyal

telve átvettem Munk dr. drága örökségét

*

A sors megfosztott engem atól az örömtől, hogy lapunk fennállásának első évfordulóját tanítómesteremmel, gyöngéd oktatómmal, hosszú hónapok munkájában szívben, lélekben, gondolatokban és elvekben összeforrt szerkesztőtársammal együtt ünnepehessem. Szorongó szívvel állok az első jelentős határkó előtt meggondolva, hogy újságunk egy éve, egy esztendei pusztitást, vért fájdalmat, siralmas veszteséget jelent. Elborul lelkem, ha a jövőre gondolkodom: meddig kell még tárgyat merítenem bajtársaim szenvedéséből? Meddig kell még lázasan kutatnom a fáradsalmak, sóhajok és elfojtott panaszok mögött, hogy egy szikrányi derüre és a régi életkedv egy parányi fellángolására találjak? És meddig kell még folytatnom ezt a munkát, amely derék testvéreim elviselhetetlen küzdelméből, vértanúságkép magára vállalt nyomoruságából és halálos kinjaiból nyeri erőforrásait? . . .

S míg mások, akik szerkesztéssel keresik mindennapi kenyerüket, lapjuk fennállásáért és jövőjéért imádkoznak, én egyre tábori újságunk halálangyaláért, a Békéért küldöm fohászomat s nincs hőbb vágyam, mint hogy az utolsó cikket írhattam a „Ludwig Baka” részére!

Jönnek, mennek

Jönnek, mennek a hosszú vonatok,
Bennük katonák, Halállovagok .
Toprongyos, álmos, sápadt magyarok,
Még halni repülő, gyászos, bus rabok.

Kattog, kattog a sok kormos kerek,
Telnek, telnek a messze harcterek
Pusztul, pusztul a fény, az Élet,
Nem tudja senki, hogy holnap mit érhet!

És nem jön és nem jön sehol a hajó,
Halk muzsikával álomba ringató;
Mindent feledtető, mindent begyógyító,
Meváltó, megváltó életriadó!

Lebovics Sándor, zászlós.

Csend a fronton.

Itta: **Wisinger Ferencz** alezredes.

A stanislai csata retlenetes óráinak emlékei lassanként a felledés homályába vesznek és csak egyesek hősi tettei, valamint a nagyszerű cselekmény a maga egészében él tovább bennünk.

Messze attól a harctértől, ahol oly sok derék, magyar hős vére folyt, ahol annyi derék, hős bajtársunk áldozata nemes lelkét a haza oltárán — örökre eltávozva körünkől, — egy őserdőnek a világtól elzárt csendes völgyében ültötte fel tanyáját a Ludwig baka.

Mindjárt kezdetben — alig-hogy átléptük a jelenlegi paradicsomunk kapuit — lángra lobbantak a magyar hősiesség ragyogóan világító fáklyái és Erdély bércei a gránátoktól tölcserfölddé alakított stanislai árkok fái és cserjéivel egyaránt regélhettek a Ludwig bakák hősi tetteiről, hazaszeretetükről és emberi nagyságuk erejéről. — Az őserdőben, melyet gyarló emberi láb sohasem taposott, gyönyörű sétányok vezetnek, a meredek nehézségei könnyed lépcsők által megszűntek, a susogó, ezüstös hegyi patakokon keresztül pedig hidat vertek szorgos kezek. Számtalan kedves házikó épült, kis erődök ajtóval, ablakkal, kemencével, több sor vastag fatörzsszel fedve, hogy kimélve legyenek az esetleges ellenséges üdvözlésektől. Károlyfalva is most épült fel. Itt lakik az ezred feje. A képzőművészetnek a maga nemében páratlan remeke nőtt itt ki a földből, a legrimitivebb anyagból készült villanegyed, mely minden kiállításán az első helyre tarthatna igényt. Ha tovább megyünk, magunk előtt látjuk az ezred gazdasági udvarát értékes tartalmával és sok egyéb kiváló alkotást, melyeket szorgalmas Ludwig baka kezek alkottak. Így teremtett a tisztek atyai gondoskodása embereikért s a Ludwig bakák ragaszkodása és mindenekfeletti jó akarata fellebbvalóik irányában — kultur műveket. Ezeknek az erdőknek tulajdonosai végtelen sokat köszönhetnek a Ludwig bakáknak. — Egyrészt fáradság nélkül jut-

nak talajuk értékesítéséhez, másrészt nagy mértékben emelkedett birtokuk értéke. Így változtatott át a Ludwig baka a front ezen csendesnek mondható időszakában egy őserdőt kulturteleppé. A csend természetesen csak a saját és ellenséges tevékenységre vonatkozik. Az erdő idillikus csendjét csak nagy ritkán zavarják egyes gyalogsági — még ritkábban gégfegyver lövések. Igen! miénk a völgy, melyet augusztus elején megvettünk számos derék bajtársunk vére árán. Lassanként visszatérnek közibénk azok, akik a hadak istene akarataiból megsebesültek, akik felépültek és egészségesek lettek hős kedveseiknek körében, akik otthon kitaranak a legrémesebb háború minden nélkülözése közepette, ezzel is segítve bennünket a győzelemhez. Ha látszólag nyugalom honol a Ludwig bakanál — ez csak látszat, mert a valóságban a legélénkebb tevékenység uralkodik. Serényen folyik a munka, az új harcokra való előkészülés és a küszöbön álló tél elviselhetővé tételére irányuló intézkedések. Dolgozik minden ember,

parancsnoktól a legifjabb Ludwig bakáig. Árkainkon, akadályainkon és mindenben ami frontunk megerősítéséhez tartozik, lankadatlan szorgalommal dolgozunk. Mennél erősebb az állás, annál több nyugalma van az embernek és annál kevesebb a szükség közvetlen fontunkon.

„*Wer rastet — der rostet*“ mondja a német közmondás a mi fegyvereinket pedig ragyogóan kell tartani.

Folyik is szaporán a munka, mely ebben a csendes időszakban, amikor a harci zaj teljesen eltompult, tökéletes katonává és harcossá neveli a Ludwig bakát. Mini rohamozó, gránátvető, aknavető, gyalogsági ágyú és gépfegyverkezelő, szóval a modern harci gépeink és harcviselési módjaink minden ágában gyakorol és nyer kiképzést a Ludwig baka.

Nem szabad beroszadásodnunk. Az ellenségeinkre mért csapások úgy látszik még mindig nem elegendők.

Készüljetez tehát Ludwig bakák új harcokra és új győzelmekre. Használjátok ki alaposan a mostani csendes időt és lebegjen állandóan szemetek előtt, a stanislai derék II. zászlóalj jelszava: „*Győzni fogunk!*“

Álom

Azt álmodám, hogy hivatalak
S te jöttél vélem messze tájakon;
Nagyon szerettel úgy hittem, —
másképen
Nem követél vón engemet vakon.

Künn fák rohantak, szél füttyölt
És ringatott a kényelmes vagon,
Szerelmes csókkal halmoztál el
S én boldog voltam végtelen,
nagyon.

Felszálltunk aztán egy hajóra
És összebujtunk kint a tengeren,
A párás víz dobált a hátán
S lázas gyönyörtől reszketett
erem.

Bejártuk együtt a világot,
Szemünk előtt volt kincsek hal-
maza;
Láttunk sok ész-mivelt csodát
S jöttünk tudással gazdagon haza.

... Más álmot gyorsan elfelejték,
Ám ez agyamban mindig megmarad. —
Tudod mi volt a legjobb az uton? Csókod!
S tudod mi volt a legszebb? Te magad!

Szentpétery Károly.

A pótzászlóalj a háboru alatt.

Irta: Glockner Rudolf százados, segédtiszt.

Szerkesztő ur arra kér engemet, írnék a pótzászlóalj háborus működéséről. Nehéz feladat elé állít, mert kénytelen-kelletlen szürke hasákkal kell dolgoznom.

A tábori ezred örökhírű fegyvertényei mellett az ilyen mögöttes országbeli alakulat csak köznapi eseményekről adhat számot. Ezeket a hős olvasók, kik innen indultak hirtvirágot szerző utjukra — jól ismerik.

Azok számára kik a Ludwig Bakát civil köntösben olvassák, lehet néhány szavam:

A pótzászlóaljnál beosztva lenni nem élvezet, nem dicső s nem hálás dolog.

A harcteret járt, tüzzel szemben meg nem rettenő baka gyűlöli a „káder“-t, mert itt „ruk-kolni kell“ és „rossz a minázi“. A tiszték nem szeretik, mert marschsal küldik ki őket, holott

mindenki irtózik a kiképző-körlet gyönyöreitől.

A tapasztalatok szerint legjobb volna ha csak szabadságos muskátlis falu és első vonal volna. E kettőt kellene csak összekötni valami Transport-leitungnak.

Vannak azért derűs napjaink is:

A nótásan bevonuló rekruták mozgalmassá teszik a kaszárnyákat; egy-egy marsch felveri az egész várost. Nem csekély szenzáció a marsch öltözése és a zászló felkészítése sem. — Pántlikákért bejárják a fiuk az egész várost.

Bevallom őszintén, hogy nagyon-nagyon mélyen kell beynulnom emlékezetembe, ha igazán kellemes emlékről akar-nék számot adni.

Azt hiszem mindenki azt szereti a pótzászlóaljnban, hogy el is szabadulhat innen Önök-höz kedves szerkesztő Uram!

kiadóhivatal a mellette lévő szé-ken rendeztetett be. Ezen az asztalon születnek meg többnyire a tárcák, hírek, szilánkok stb. stb.

Ez az asztal és a rajta fekvő vékonyra rágott tollszár, sok eszme vajudásáról és rágódásáról tudna regélni. Ne csodálkozzunk tehát, ha a sok vajudás után, mikor a szerkesztői üzenetekre kerül a sor „ridiculus mus“-t szül szerkesztőnk különben ritka és kiváló agya. — Néha-néha nagy ritkán (a nap huszonnégy órájából alig huszonkettőn) ez a nevezetes asztal a harctéren közismerten erősbbödő vallásos szükséglet kielégítésének színhelye. Itt olvasnak bibliát (a harminckét levelűből) szerkesztőségünk kültagjai, zavarva derék szerkesztőnket tevékenységében és havi számadásában.

A humoreszkeket egy erre a célra berendezett automatánkból nyerjük. Az automata nem pénzre (a harctéren ennek nincs értéke) hanem borra és hozzávalóra működik. Humoristánk civilben géppuskás főhadnagy, nálunk tanító és legforróbb szeretetének megnyilvánulása, ha valakit tudó-nek becéz!

Harcias verseink Miskolcon készülnek. Poetánk, ki különben kiváló katona és többek között egyik ütközeti verséért a „Károly csapatkereszt“-et is megkapta, kénytelen volt tartózkodási helyét Miskolcra helyezni, ahol egy külön erre a célra fölfogadott muzsa szerkesztőségi költségen fülön csokolja. Most súlyos beteg szegény és valószínűleg rövidesen operálni fogják az — arany-fogát.

Van még egy *Szikár* költőnk is, kinek vers-lábai néha ugyan sántítanak, de ez már csak rövid ideig fog tartani, mert sánta lábát ezredorvosunk kezelés alá vette.

szép uri lakásunk, de dolgoztunk már egy kis sátor alatt is, ép oly lelkesedéssel, mint a mostani klasszikus palotánkban.

Katonai és szellemi főnökünk a legkiválóbb erője lapunknak. Tetőtől-talpig katona és minde- nekfelett — ember. Vezetőnk, barátunk és legkedvesebb munkatársunk egy személyben. Bármit is tartalmazzon lapunk, az ő vezércikke nélkül mankón járna. Ő a mi muzsánk, akinek egy elejtett szava hasábos cikkek írására inspirál bennünket!

A többi cikkek legnagyobb részét szerkesztőségünk: Grünwald Nándor hadnagy, Garas, (g.), (—ras), (s), Grand és tudj' Isten még hányfélre nevű és jelzésű vezetője írja. A szerkesztőség a dekkung közepén levő asztalra van elhelyezve, míg a

Szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk.

Elmult egy esztendő, napsugaras, borus, véres, dicsőséges év.

Huszonnégyszer tizenhat oldal jelent meg azóta „Ludwig Baka“ címen. Ezeket az oldalakon mindennel foglalkoztunk, ami körülöttünk történt.

Megirtuk minden örömmünket, bánatunkat, dicsőségünket és megemlékeztünk ezredünk történetének minden babérleveléről, melyekre vérrel festettük ellenségeink emlékezetébe: „noli me tangere!“

Most aránylag csendben élünk és boldogan jubilálunk.

Ezzel kapcsolatosan ejtsünk néhány szót magunkról is.

Szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk helye nem állandó. Házi urunk a hadi eseményekkel kapcsolatosan — néha-néha „kistájerol“ lakóhelyünkről. Volt már

Észalt meg is tartják tehetségük látszatát!

Kültagjaink legkiválóbbja az összes különleges fegyvernemek doktora. Önállóan még nem dolgozik, de az önnállóság eléréseig is szorgalmasan dolgozik — kritikáival! Nincs az az operateur, aki jobban megtalálja a — *vesénket*.

Illenek, hogy szép szerényen magamról is megemlékezzem, de nem tehetem. Jót nem irhatok, rosszat írni pedig tiltja önzetlen szerénységem. Ha ebből a cikemből nem világlanék ki kiváló írói tehetségem, úgy azt a mai napon, szabadságom tünőféiben levő csillagán kapott kokain injekciónak kell tulajdonítani.

Megfogadom, hogy ezután nem fog fájni a fogam — senkire!

Kemény Tibor,
hadnagy.

Magas kitüntetés.

Diez főhadnagy a vaskoronarend lovagja.

Diez Günther főhadnagy, a vadászszázad kiváló parancsnoka magas kitüntetésben részesült. *Őfelsége a kardokkal ellátott hadi-éki ményes harmadosztályú vaskoronarenddel tüntette ki.*

Alantas tisztet ritkán ér ilyen magas kitüntetés. Diez főhadnagy azonban méltán rászolgált a királyi elismerésnek ilyen megnyilvánulására. Eggyike ama tisztjeinknek, akik egyrészt a leg-hosszabb és egyszersmind a legeredményesebb harctéri szolgálattal dicsekedhetnek, másrészt pedig bravuros és elszánt viselkedésével, kisedd csapatának mintaszzerűen katonás kiképzésével és végrehajtott vállalkozásaival az egész ezrednek becsületet és dicsőséget szerzett

Mint egészen fiatal hadnagy került épen két évvel ezelőtt a tábori ezredhez, telve nemes ambícióval és akaratérovel.

Előljárói gyorsan felismerték benne a személyes bátorságot és vezető-képességet, emellett rokonszenves egyénisége is a hivek egész taborát szerezte számára.

Nevét gyorsan a közismertek

és kiválók között emlegették s amikor a múlt évi súlyos nyári harcok idején határozott és vitéz magatartásának több ízben tanu-jelét szolgáltatva, egyik kitüntetését a másik után szerezte.

Három ízben kapott signum laudist, a delejowi harcokban kimutatott döntő fellépéséért pedig a harmadosztályú katonai érdemkeresztet. Diez hadnagy századát a napiparancsok már ekkor is „rohamszázad“ elnevezéssel illették, annyira kivált a többiek közül.

Szeptember havában a vadászszázad szervezésével bizzák meg. Ebbeli feladatának ugyancsak fényesen megfelelt. Nagyszerű csapatot szervez s fáradhatatlan kiképzéssel a *poszta* állásokban eléri az első számottevő sikert: foglyokat szállít be az ellenséges állásból. Ezt a sikerült vállalkozások egész sorozata követi, a sikerek betetőzésekép a március 15-iki jamnicai győzelem huszonhat orosz fogolylyal, gépfegyverekkel és aknavetőkkel. Ezért a tettéért a német II-od osztályú vaskeresztet kapja és soronkívül főhadnaggyá lép elő. Junius 29-ikén megismétli a vállalkozást, ugyancsak jelentős eredményel, felderítő munkájával hasznos szolgálatot téve a jam-

nica csatára bizton számító felsőbb parancsnokságainknak is. A jamnicai csatából csapatának néhány megmaradt emberével szerencsésen kikerül s alig áll meg velünk a vonat a román fronton, Diez főhadnagy már a hegyek között harcol s a legelső ütközetből orosz kapitányt szállít be 12 emberrel, gépfegyverrel és egyéb hadianyagokkal.

E tette után felsőbb parancsnokságaink is méltányolják felbecsülhetetlenül értékes szolgálatait s az ezredparancsnokság kitüntetési javaslatát legmelegebb pártfogással terjesztik Őfelsége elé, akinek adományozó parancsa épen József főherceg ittlete alkalmával s épen két éves harctéri szolgálatának évfordulóján éri Diez főhadnagyt.

József főherceg személyesen tüzte mellére a vaskoronarendet — erről különben lapunk más helyén részletesen beszámolunk. — Őfenségének hozzá intézett szavait az egész ezred szeretettel magáévá teszi, szívből üdvözljük életének eme igen jelentős állomásán s mindannyiunk őszinte kívánsága, hogy harctéri munkájának értékes gyümölcseit a béke idején egészségben élvezhesse.

(G.)

Körkérdésünk,

A Ludwig Baka szerkesztősége tábori ujságunk megalakulásának első évfordulója alkalmából körkérdéssel fordult az ezred tisztjeihez:

„Megfelelt-e a Ludwig Baka kitűzött feladatának, nyilvánult-e nevelő és szellemfejlesztő hatása?”

A válaszokat érkezésük sorrendjében alábbiakban közöljük. (Möller alezredes, ezredparancsnok vezércikkben merítette ki a kérdést.)

Az ezredszellem fejlesztésére alakult tábori ujságunk teljesen megfelelt feladatának. Derék embereinknek a stanislau súlyos harcokban felmutatott hőstetteit szintén az ujság kedvező befolyásának tulajdonítom.

A Ludwig Baka révén egy kis vagyon jut elesett hőseink hátramaradtjainak.

A későbbi időkben a Ludwig

Baka sorai fognak bennünket emlékeztetni a közösen eltöltött vidám és nehéz órákra, tisztjeink és bakaink hősiességére

Wisinger Ferenc alezredes.

A Ludwig Baka háboru által teremtett ujság, nagyon szeretném tehát ha működését mielőbb be-szüntethetné a béke miatt.

Fritsch Ottó százados.

A „Ludwig Baka” önmagát méltatja. A körkérdésre adott válaszok mindegyike bizonytalansággal és méltán csak dicsérheti. Egy hibája van és pedig az, hogy még mindig fennáll. Istenem! Bár már megszűnhetnek.

Glockner Rudolf százados.

Sokkal jobban szeretem a mi kedves házi újságunkat, semhogy eddigi szereplését csak így kutyafuttában hat sorban méltatni képes lennék.

Kevés előjáró képes alárendeltjeit meggyőzőbben nevelni, mint ezredparancsnokunk ügyes tollal megírt nemes hangú vezércikkeiben. Egy ilyen vezércikk hatásosabb minden dörgedelmes parancsnal. Avagy lehet-e ezredtörténetünk arany lapjait tartalmazó krónikáinak, belső életünket tükröző elbeszéléseinél és ügyes tréfáinak hatásosabb módon ápolni és emelni az ezred szellemét? Rámutassak a fényes eredményre? Tizennégy hónappal ezelőtt sokan — köztük jómagam is — aggódva tekintettünk ezredünk jövője elé, ma pedig büszkén, felemelt fővel és igaz meggyőződésből valljuk magunkat mindnyájan Ludwig bakáknak. Ha nem volnék az, Istenemre mondom — az szeretnék lenni!

Greiner Béla százados.

Őseink lovagias, harcvágyó vére átszivárgott a mi nemzedékünkbe is és dicső ezredünk hős fiait oly dusan vannak megáldva férfiúi és katonai erényekkel, hogy csak céltudatos nevelés és atyai jóakarattal párosult igazságos, de határozott bánásmód szükséges ezeknek a ragyogó tulajdonságoknak kifejlesztésére és gyümölcsötztetésére. Mi tisztelt neveljük az embereinket, joggal mondhatjuk tehát, hogy ahol a tiszt teljesen betölti magasabb hivatását, ott a mi bakáink hosszú napok tűzorkánja után és még a muzsika halhatatlan felett is feltétlenül győznek. Ezt tapasztaltam a hábrú elején és az azóta lefolyt számtalan harcokban ez megrendíthetetlen hitemmé vált.

Nevelő munkánkban fáradhatatlan és méltó segítő társunk volt mindenkor a Ludwig Baka. Ez a legnagyobb elismerés, amit róla mondhatok.

Polnisch Elemér százados.

Sulyos harcok folyamán ért az a ritka szerencse, hogy mint Ludwig baka vehettem részt néhány ütközetben. Hogy minő összetartási-érzés, nemes szellem és lélek lakozik a Ludwig bakában, azt csak a harcok alatt tapasztalhatja igazán az ember. Lélekemelő pillanatokat életem át ez idő alatt s ezeket a pillanatokat látom megőrzítve a Ludwig Bakában is. Az ezred minden embere büszkén küldi haza újságját mintegy hirdetve: én Ludwig baka vagyok!

Tarcsay János százados.

A Ludwig Baka nem csupán a katonai nevelés szempontjából gyakorol kedvező hatást, hanem általában fejleszti a katonai szellemét. A hatvanötöst az ezredhez való hűségére és összetartásra neveli. Nem kisebb türelmetlenséggel várjuk az újság megjelenését, mint hozzátartozóinktól a levelet. Az újság célja annyira nemes, hogy minden hatvanötös leghőbb vágya, hogy lapunk minél erősebben élhessen s ezáltal némileg leröghassuk halánkat, az özvegyek és árvákkal szemben; azt a hálát, amellyel elesett hőseinknek tartozunk.

Seeharz Guidó százados

Hogy mi a Ludwig Bakáról alkotott véleményem? Mint vetélytársat irigylem, mint munkatársat nagyrabecsülöm.

Spinger József
r. k. tábori lelkész.

Minden jót elösmerek a Ludwig Bakáról. Kalap leveve állok meg előtte, de azért jobb szeretnék már sirja mellett állni kalap leveve s az a beszéd a melyet sirbatételénél fogok tartani bizony mondom — befog illeni lakadalmas órátióknak. Mennél hamarabb — annál jobb.

Kovács Dessó
ref. tábori lelkész.

A Ludwig Baka megfelel céljának s tartalmi szempontból is legteltesebb mértékben kielégíti a kívánalmakat.

Candea Miklós főhadnagy.

A Ludwig Baka nivója aequivalens a *Ludwig bakával*. Csupán egy hibája van: A fliegereket nem pártolja úgy, mint a jagdot.

Diez Günther főhadnagy.

Ha drága lovaim tudnak, hogy a Ludwig Baka milyen szeretettel

szokott foglalkozni szelénnyel egyszerűen meghoznának s nem kellene töprengenem, hogy mivel etessem őket a télen át.

Katona Sándor főhadnagy.

A Ludwig Bakánál csak egyet ismerek ami még jobb nálánál: a *Ludwig baka!*

László Ede főhadnagy.

Katonáink a harctéren és otthon a lányok igen kedvelik a tábori hiraót — csakhogy a lányokat ez nem elégíti ki teljesen. Nem akarja, vagy nem veszi észre a Szerkesztőség, hogy nekik élő Ludwig baka kéne, mert annak nagyobb volna *nevelő* hatása. No mondják meg: nincs-e igazam?

Schön Géza főhadnagy.

Minék is dicsérjem az újságot? Azt hiszem minden szónál szebben beszél a stanislai Ludwig bakák szelleme, akik a Ludwig Baka erőforrásából merítették azt a lelkes szellemet, amely a stanislai hőstettek véghezvitelére képessé tette őket.

Tilzer Richard főhadnagy.

Mindössze szept. 7-ike óta tartozom a tábori ezredhez s így a Ludwig Baka nevelő és szellemfejlesztő hatását nem igen figyelhettem meg. Annyit tudok, hogy a tiszték és legénység egyforma türelmetlenséggel várják az újságot.

Tóth Jenő főhadnagy.

Nincs szellemesebb lap a Ludwig Bakánál! hogy miért merem megkockáztatni ezt az állítást? Mert alaposan ösmerem *szerkesztőt*.

Vajthó Tivadar főhadnagy.

Hogy a Ludwig Baka feladatának magaslatán áll — mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a legtöbb tábori újság mintaképpül vette. Szellemi és nevelő hatása kiváló. Derék bakáink legkedvesebb és nehezen várt olvasmánya, mit féltő gonddal és büszkeséggel küldenek szülőfalujukba, hogy otthon is tájékozva legyenek a hatvanötösök nagyszerű életéről.

Weisz Géza főhadnagy.

Tábori újságunk teljes mértékben betölti azt a magas hivatást, melyet megalakulásakor maga elé tűzött. Nagyban hozzájárult, hogy ezredünk a közelmúlt nehéz küz-

delmeket oly állhatatossággal, kitartással és dicsőséggel vivta meg. Általános érdekű cikkei ugy a tiszték, mint a legénység számára igen becses olvasmányok annál is inkább, mert a mi viszonyainkról a mi sorsunkról szólnak Haladjon továbbra is a Ludwig Baka a megkezdett uton, legyen a jövőben is a hatvanötösök fáklyája s akkor mig Ludwig bakák lesznek — élni és virulni fog!

dr. Hercz József
hadnagy.

Az oroszoknál kézigránatokkal a köztudatnál tábori újságunkkal tettük fogalommá a *Ludwig baka* nevet.

Kemény Tibor hadnagy.

Olvasni nem tudok.

Én magyar nemes vagyok.

Mint legényem közli, valami körkérdésre kellene válaszolnom. Mint-hogy azonban nem ferbliről van szó, nem tudom, mit akarnak tőlem?

Lt. Kovács v. Gabi.

A Ludwig Baka legnagyobb jelentőségét abban látom, hogy a legegyszerűbb bakában is felkelte a nyomtatott betű utáni érdeklődést. Működése tehát a jövő szempontjából is nagyon értékes.

Neumann Sándor hadnagy.

A Ludwig Baka lelkesítő, jutalmazó, vigasztaló és szórakoztató. Irodalmi értékére jellemző, hogy cikkei gyakran a fővárosi lapok hasábjain is napvilágot látnak. Példányszámát csak szerkesztőjének álnevei mulják felül.

Schwartz Sándor hadnagy.

A lap mindn tekintetben megfelel hivatásának. Kívánom a Ludwig Bakának, hogy fennállásának következő évfordulóját a „tábori” cégér nélkül ünnepelhesse.

Simó Zoltán hadnagy.

„Sulyos harcok“

A cs. és kir. 65. gyalogezred 1916. évi nyári harcainak története. Ára 40 fillér

Kiadóhivatalunk 40 fill. postabélyeg ellenében megküldi.

A XVI. menetzászlóaljról.

Most ünnepli a „Ludwig Baka” fennállásának első évfordulóját. Vele együtt jubilálunk mi mi is, a XVI menetzászlóalj megmaradt fiai. Október huszonnyolcadikán két éve, hogy a harctérre jöttünk. Léven a jubileum örömmel egybekapcsolt ünnep, hadd szolgáltsak én is egy kis derűt a XVI. menetzászlóalj történetéből.

A vidám jelenetek sora már ott kezdődött, amikor lefiatalabb bajtársunkból: *Hatvany* kadettból pannoniabeli bucsuesténken ki-tört a pataki diák-virtus és oda-kiáltott a játszásban majdnem megszakadt cigányoknak: „Huzd az apádat! Mit tudod, hogy mi van a zsebedben?”

Másnap olyan vigan vonultunk az állomásra, mintha lakadalomba mentünk volna. De nem is csoda! Verőfényes idő, katonazene, jó magyar nóta s hozzá még Szatmár sok szebbnél-szebb virágszála. Kell-e még ennél több egy jó bolond magyar szívvel, hogy vigadjon?

Csak amikor elindult a vonat és felhangzott a szép magyar nóta: „Megy a gőzös elfele, száll a füstje felfele”, akkor mintha néhány vi-ám arc dacosabb kifejezést öltött volna. Mikor előkerültek Szatmár virágainak habkeszkenői, két feltűnően halavány arc mintha még halaványabb lett volna. Legvigabb és legifjabb hadnagyom homlokán is gondredő támadt, bizonyosan Pokayné jutott eszébe „Melyiket szeressem” (Azóta bizonyára rájött már, hogy a kettő közül a harmadikat.)

Hamza Laci a híres cigányprimás is nemsokára bekerült a kupéba. Folyt hát a mulatság magyarosan, nóta mellett. Estére elhagytuk a magyar határt és a nap lenyugvó sugarainál még a drohobyczi régi állásainkat is láthattuk a drótakadályokkal.

A nappal együtt mi is nyugvóra tértünk álmodni babérról diadalmas csatákról forró felejthetetlen bucsucsókokról.

Én is éppen a csókoknál tartottam álmaimban, amidőn hirte-

eln arra ébredtem, hogy egy sötét alak áll előttem, egyik kezében revolver, a másikban villanylámpa és hangosan szaval:

Nekem emberi jogaim és kötelességeim vannak magammal szemben. Egy nő, — kinek mágikus hatása alatt állok — megjósolta nekem, hogy ha most kimegyek, nem térek többé élve vissza. Hogy az urak mit csinálnak életükkel, abba semmi beleszólásom, de engem hagyjanak ki a játékból! Tovább nem megyek!

Neki ugrott az ablaknak. Ép annyi időm volt, hogy megragadjam, annyira váratlanul ért az egész jelenet.

A sötét alakban Klein zászlóst, a negyedik menetzászló parancsnokát ismertem fel s elkezdtem vele diplomáciai tárgyalásokba bocsátkozni. Ő fegyveresen, teljes menetöltözetben, én pedig könnyű fehér dísz magyarban voltam. Tárgyalásom azonban teljes kudarccal végződött... Közben Stanislauba érkezünk, ahol leadattam a körházba. Még néhányszor ki akart addig ugrani az ablakon Szegegynek nem hittem egészen, pedig azóta meg is halt az örültek házában. A drohobyczi drótakadályok elvették az eszét.

A végállomásra egy majorba irányítottak bennünket, ahol még látszott az orosz-járás. Egy üresgyomru zongora feküdt a szemétdombon. Az összes butorok összezuzva heverték.

Letelepítettünk egy urasági ház nagy szobájába századparancsnokaimmal. Legényem bizonyára parancsnoki tekintélyem megóvása céljából a zongorát rendezte be számomra fekhelynek. Én azonban kidobattam a zongorát, nehogy éjjel megszólaljon és leheveredtem a földre többi bajtársaim mellé. Néhány napos ottlétünk után épen a négyóránypira fekvő lőtérré indultunk, amikor ordonáncom azt jelentette, hogy egy lovas küldönc parancsot hozott, mely szerint este tovább kell utaznunk, a pontos időt azonban nem tudja megmondani, mert a parancsot

ütközben elvesztette. Diez bajtársamat lóhalálban újabb parancsért küldtem felé, nehogy valamiképp előbb induljunk a kelteténél Szerencsére csak este nyolckor kellett elindulnunk.

Zuhogó esőben vig nótaszóval mentünk az állomásra, azt hittük, hogy egyenesen a csatába megyünk. Találgattuk is, hogy ki kapja az első kitüntetést a fiatalok közül. A legtöbb szavazatot Diez hadnagy kapta.

Bucacra érve Kalla Tóni százados barátom fogadott bennünket az ezred nevében. Ő sem fogad már több menetzászlóaljat, Ő már az igazak álmát alussza Muszka-országban. Tőle tudtuk meg, hogy egyelőre nem megyünk ütközetbe, csak az ütközet vonat székhelyére, Skomorochyba további kiképzésre. Mégis volt tehát valami igaza azoknak, akik ütközetről álmodtak!

Nagyszerű fogadtatásban volt részünk: katonazenében és lelkesítő beszédekben. A nappali szorgalmas munka után jó kedvben töltöttük el kedélyes szép estéinket az ütközet vonat tisztjeivel. Nem hiányzott persze az összes ütközeti podgyászok parancsnoka Salamon örmestersem, aki a kabaré előadásokat rendezte ritka elmésséggel.

Közben egy jól sikerült szemle is kijutott nekünk Pflanzert kegyelmes ur által, amelynek mulatságos részletei egyébként már annyira ismeretesek, hogy azok elmondását mellőzöm.

Utolsó héten kaptuk a rendeletet, hogy a menetalakulatok kiképzéséhez kizárólag harcéri tapasztalatokkal rendelkező tisztek használhatók fel. Így került hozzánk Hille százados parancsnokként. Az ő vezénylete alatt még kellemesebben töltöttük napjainkat. Kiképzésről alig lehetett szó, mert a századok javarészt havat kapartak, hogy az utakat az utánpótlásra használhatóvá tegyék. (A kiképzésnek ezt a részét talán harcéri tapasztalataim hiánya ellenére is elvállaltam volna)

Néha-néha átmentünk a szomszédos falub a proviant-tréninghöz. Buday főhadnagy maga jött

értünk négyes fogatával. Bizony már ő is íthagyott bennünket. Így találkozunk a legderüesebb emlékeink során is egy-egy néma fakeszettel. Még most is emlékszem, amikor egy éjjeli kocsikázás alkalmával a temető árkába fordított László bajtárssal és Hamza Lacival együtt. A cigány nagyban sóhajtozott, hogy hát ez rossz jel, én persze az ellenkezőjét állítottam, mert hát még a temető árkából is élve kerültünk ki, míg másnak erre itéletnapig kell várnia, ha ugyan képes lesz csontjait összeszedni a tömegsírban.

November 28-ikán feloszlott a vig menetzászlóalj, azt hiszem a legvigabb valamennyi közül. Amikor az ezredhez megérkeztünk, ezredparancsnokunk meg is jegyezte:

— Uraim! ha semmit se hoztak

volna, akkor is örülök, hogy egy kis friss jókedvet hoztak az ezrednek.

En szerényen meg is jegyeztem erre, hogy tagadhatatlan jókedvünkkel párosulva elhoztuk életünket és vérünket is.

Eddig a krönika.

Hej de sokan váltották be a XVI. marsfiuk közül ezt az ígérést!

Alig vagyunk már néhányan, Diez főhadnagy, Petrik és Tóth hadnagyon kívül nem látok senkit közülök.

Hogy miképp álltuk meg helyünket, azt az ezred történetírója lesz hivatva elbírálni. Mi tiszta lelkiismerettel akarunk — és mert akarunk — fogunk is odaállani ítélőszéke elé.

Greiner Béla,
százados.

Merengés

Ha egykor mindnyájan visszatérünk

Kevesebb lesz-é a szenvedés?

S milliók lelke fájdalmát vajjon

Enyhíti-é majd a feledés?

A vérözön, mely oly régen ömlik

Hoz-é egy jobb kort, egy nyarat?

S lesz-é majd dal, kacagás a tájon,

Hol a halál most ezrével arat?

Nem folyt-é hiába a hősök vére

Az emberemészto csatán?

S besugározza-é majd az ujkor fénye

A szeretetet az emberek lelkébe

Az eljövendő béke hajnalán?

Lövészárók, 1917. október,

Dr. Hegedüs József,
főhadnagy.

A Ludwig Bakához.

Irta: Lebovics Sándor, zászlós.

Egy éve küzdök már fegyverrel és tollal,
Egy éve, hogy híretek ország-világá ment!
Egy éve, hogy új vezérrel élén
Halhatatlan lett a Ludwig-Regiment.

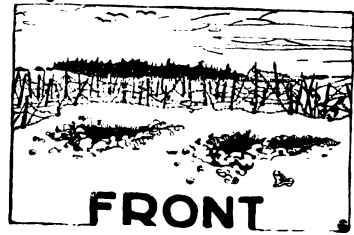
Egy éve, hogy a csaták zugó viharában
Mint égő üstökös ez ujság megjelent;
Egy éve, hogy a hír szárnyára vette
Büszke nevedet, óh Ludwig-Regiment!

Egy éve jön a híre tomboló napoknak,
Egy éve hull halomra a muszka csatarend!
Vezér és ujság! Tiétek a pálma,
Hogy nagy lett és magyar a Ludwig-Regiment!

Egy éve jön a híre mámoros napoknak,
Hogy kint a halálzaj dicsőn elpihent
Egy éve fonjuk a koszorut néked
Halálfejes, híres Ludwig-Regiment!

Delejow orkánja, Jamnica vad pokla
Meg van írva lánggal a csillagokba fent;
Ott is küzd az ellenünkkel tovább
A menyei magyar Ludwig-Regiment!

Jertek hát ti Élők, jertek karjainkba!
Az álnok már megtört, a támadó tönkrement!
Vezér és ujság! Hadd jöjjön, hadd jöjjön
Ujjongó honába a Béke-Regiment!

Az ősz

bágyadt sugaraival, sokszínű tarkaságával újra eljött. Hervadó levelek, hulló virágok, szomoruan permetező eső s fehéren szálló bus ködök mesélnek az eljövendő nagy Halálról. A sárgult falevelek láttára nyomasztó nagy szomorúság ül a lelkünkre és fáj kimondhatatlanul az elmulás közelségének érzete

Itt van ismét az Ősz. Fáradt vándorként hajtja lassan álomra fejét a természet. Halk zizezéssel hullanak alá a fák levelei, néma megadással hull a porba a virágok szirma, kínos vajudással zörren lépteink nyomán az avar, az erdőből ijedten riad egy-egy kései madárhang, a tó sima tük-rére árva magány borul s a be-álló éjszakában lágy, méla meló diákat suttog a hűvös szellő

Soha még oly szépnek és soha még oly szomorúnak nem láttam az Őszt, mint most idekűnn. Amerre nézek, a hegyek oldalán zöldelő fenyőerdők között művészi rendetlenségben áll itt ott egy-egy sárga fa. Odébb kisebb csoportokat alkot néhány rőt levelű, rozsdás foltnak tetsző lombkorona. És szerényen meghuzód-nak a zöld tengerben a sárga és bordó szincsomók, mintha bele-törödnének, hogy az óriási fe-nyők büszkén kérkednek színük állandóságával

De minden szépsége mellett mennyi szomorúságot, milyen bus hangulatot rejt magában e csodás színpompa! Láttára önkéntelenül elszorul a szívünk; egy tompa, nyomasztó érzés nehezedik ránk. A sárguló falevél, a nap-ról-napra való hervadás, a gyp-fakult füve, a színek és illatok tovatünése a természet nagy, örök hervadásáról, az elmulás szomorú igazságáról tanuskod-nak. A pusztulás gigászi módon

csap le a természet kolosszális méreteire s épen úgy fölemésztí, megőrli, elpusztítja mint bennün ket gyarló embereket a Halál.

Az elmulás szomorú gondolata foglalkoztat, mikor a nagy hervadás gyászos előhírnökeit látom. Lelki szemeim előtt ott lebeg az ezt követő tespedés, a tél fehér álma. Megnyugtató és fölemelő érzés emellett annak tudata, hogy ez egy újjászületés követi a természet ébredésének hajnalán, amikor egy új Élet kezdődik. Mi is, kik itt künn az Élet-őszében állunk s a tél fehér hőpelyheire gondolunk, Istenbe vetett hittel és bizakodással reméljük, hogy ez az ősz a háboru hervadása s a tél a háboru halála lé-szen és ha majd nagy letargiájából felébred a Természet, a harcos emberek is egy új életre ébrednek, melyben könnyeik felszáradnak, szenvedéseik enyhülnek, sebeik behegednek, s amelynek gyönyörtelt napjait derűs fényel fogja besugározni a szent, igaz, örök Béke!

— yly. —

— **Unnapi számunk kétszeres terjedelemben és nyolc oldalas műmelleklettel kerül olvasóink kezéi közé. A műmellekletek egy része ezredünk házi dolgaival, másik része József főherceg látogatásával foglalkozik. — Megalkotásánál az a szempont lebegett előttünk, hogy fronttság lévén — első helyen a táborban levő emberek gondolat- és érzelm világának legyen a működésünk emlékének szentelt ez a szám is megrögzítője. A harctér sajátos levegőjében fogant meg újságunk, odahatottunk tehát, hogy — amikor egy éves életünknek tükreét adjuk — hasábjaink ne vesztseék el a tábori élet zománcát és a lelegevenebb képzelőhatséggel sem utánozható jellegét**

*

— **A hadosztályparancsnokság új vezérkari főnöke.** A 15-ik gyaloghadosztálynak egy éven át volt vezérkari főnökét *Allexin* Ödön vezérkari alezredest a 63-ik gyaloghadosztályhoz vezé-

nyelték. Hadosztályunk új vezérkari főnökévé *Gastelliz* Waldemár vezérkari őrnagy nevezetett ki.

— **Változás a parancsnokságban.** Az első zászlóalj parancsnokságát *Greiner* Béla százados vette át *Tarcsay* János százados-tól, aki ezidőszerint a második zászlóaljat vezeti. *Diez* Günther főhadnagy, aki ideiglenesen egy önnálló zászlóalj segédtszti teendőit látta el, újból átvette a vadászszázad parancsnokságát, melyet távolléte alatt *Kovács* Gábor hadnagy vezényelt.

— **Vezénylés.** *Fritsch* Ottó százados, első ezredsegédtszti a 30-ik gyalogdandár-parancsnokság vezérkarához osztatott be szolgálattételre. Teendőiben *Tilzer* Richárd főhadnagy másod-segédtszti helyettesíti.

— **Tisztek beosztása** *Reich* Emil főhadnagy, aki a stanislai csata után a pótzászlóaljhoz került, ismét bevonult a tábori ezredhez, ahonnan egy önnálló zászlóalj segédtszti teendőinek ellátására vezényeltetett. — *Weisz* Géza főhadnagy távollétében, a második század parancsnokságával dr. *Hegedüs* József főhadnagyot bízták meg. — *Gattein* Miklós hadnagy az első zászlóalj segédtszti. *Árva* hadnagy az első, *Batta* József zászlós pedig a 8-ik századhoz osztatott be szakaszparancsnoki szolgálatra.

— **Szabadágon van:** *Springer* József róm. kath. tábori lelkész és *Kabáczy* Viktor dr. hadnagy.

— **Kiegészítő csoport.** A legutóbbi napokban a, tábori ezredhez bevonult kiegészítő csoportból új század alakult. Parancsnoka *Szóbel* Izidor főhadnagy. Szakaszparancsnokok: *Fodor* Péter hadnagy, *Szendrei* József és *Klein* Henrik zászlós, *Németh* Béla hadapródjelölt.

— **Orvosgyűlés Budapesten.** Mult hó 25-ikén a népegészségügyet tárgyazó orvosgyűlés volt Budapesten. Hadseregparancsnokságunk a gyűlésre dr. *Weisz* Géza 65. gy. e. ezredorvost delegálta.

— **Rohamiskola-század.** A stanislai csatában nagyon jól

bevált, de később feloszlott rohamiskola századot ezredparancsnokságunk újból felállította. Itt képezik ki az egyes századok rohamcsoportjait. Az iskola parancsnokává *Kemény* Tibor hadnagy nevezetett ki.

Elöléptetés. Ezredparancsnokságunk *Fodorán* István törzsörmostert tiszthelyettesé, — *Boch* Ferenc örmostert törzsörmosterré és *Hahn* Imre önkéntest hadapródjelöltté léptette elő.

Az állásban. Az állóharcba való átmenet óta szorgalmas munkával sikerült derék embereinknek állásaikat teljesen kiépíteni, berendezni, fedezékekkel ellátni és a téli időjárás viszonytagjai ellen megfelelően felszerelni. Eddig az ezrednek csupán egy része volt állásban, a másik része pedig tartalékban, ma azonban az egész ezred állásban van. Szerencsére a terepviszonyok olyanok, hogy az állóharc ugyyszólván semmi veszteséggel nem jár. A körülményekhez képest nagyszerűnek mondható élelmezés mellett tehát az állásban tartózkodás még csak párhuzamba sem állítható a galíciai állapotokkal, ahol a legkedvezőbb viszonyok között is óriási szenvedést, nélkülözést és veszteséget jelentettek az állóharcok. A hatvanötösök hozzátartozói bizonyára a legteljesebb megnyugvással fogadják eme híradásukat.

— **Hösi halál.** *Lefkovicz* Ferdinánd a rohamzászlóaljhoz századparancsnoki minőségben beosztott 26. vadászzászlóaljbeli hadnagy október 14-én aknarobbanás következtében elesett. Nagy részvétellel temették el október 16-án a dandáregészségügyi intézet udvaráról. Temetésén megjelent *Aust* vezérőrnagy hadosztályparancsnok, *Wisinger* Ferenc alezredes helyettes ezredparancsnok, *Naményi* alezredes és *Zagróczky* őrnagy tüzércsoportparancsnok, *Fassinger* Adolf kapitány a rohamzászlóalj parancsnoka és számos idegen ezredbeli tszti. A gyászbeszédet dr. *Schreiber* hadtest-tábori-rabbi tartotta. *Lefkovicz* hadnagy halála valóban tragikus körülmények között történt. Halála napján

Thanhoffer Lajos hadnagy,
kitüntetve: 3-ik oszt. vaskoronarenddel

1917 augusztus 2-ikán.

hősi halált halt

Tischner József hadnagy,
kitüntetve: 3-ik oszt. katonai érdemkereszttel

1917 július 7-én.

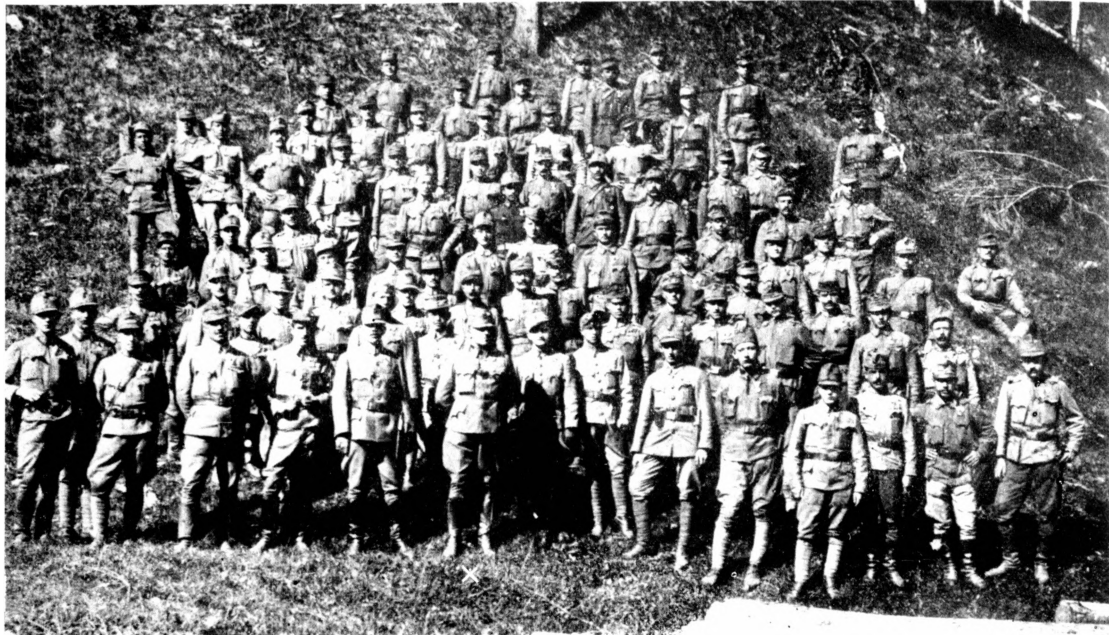
Dávid József 65. gy.-e. őrnagy,
a pótzászlóalj új parancsnoka.

Glockner Rudolf százados,
a pótzászlóalj segédtszjtje.

Munk Arthur dr. főorvos,
a «Ludwig Baka» fogságba jutott
főszerkesztője.

Möller Károly alezredes, ezredparancsnok (x) a dekorált legénység körében.

LEGSZEBBEN KITÜNTETETT EMBEREINK.

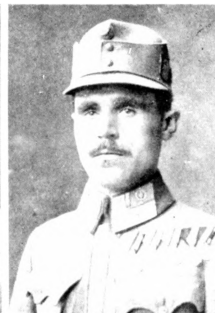
Krupla Lajos
tiszthelyettes.
Weinfeld Andor
őrmester.

Soltész József
tiszthelyettes.
Boch Ferencz
törzsőrmester.

Sándor Ferencz
tiszthelyettes.
Hamara Andor
őrmester.

Tóth Imre
törzsőrmester.
Nagy Imre
gyalogos.

Réthi István
őrmester.
Soós Sándor
szakaszvezető.

JÓZSEF FŐHERCEG A HATVANÖTÖSÖKNÉL.

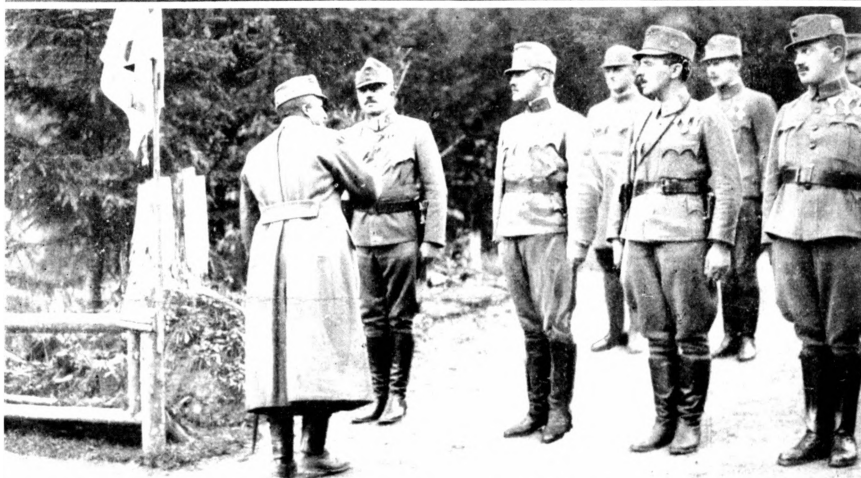

Öfensége fogadjja *Möller* alezrederes ezredparancsnok jelentését 1610 métere. Monte S -én levő állásainkban.

Éles gyakorlat Őfensége jelenlétében.

József főherceg a tisztek bemutatkozását fogadja.
(Balról legszélső:
Wisinger Ferenc alezredes).

Őfensége távozik a tiszti étkezdéből.

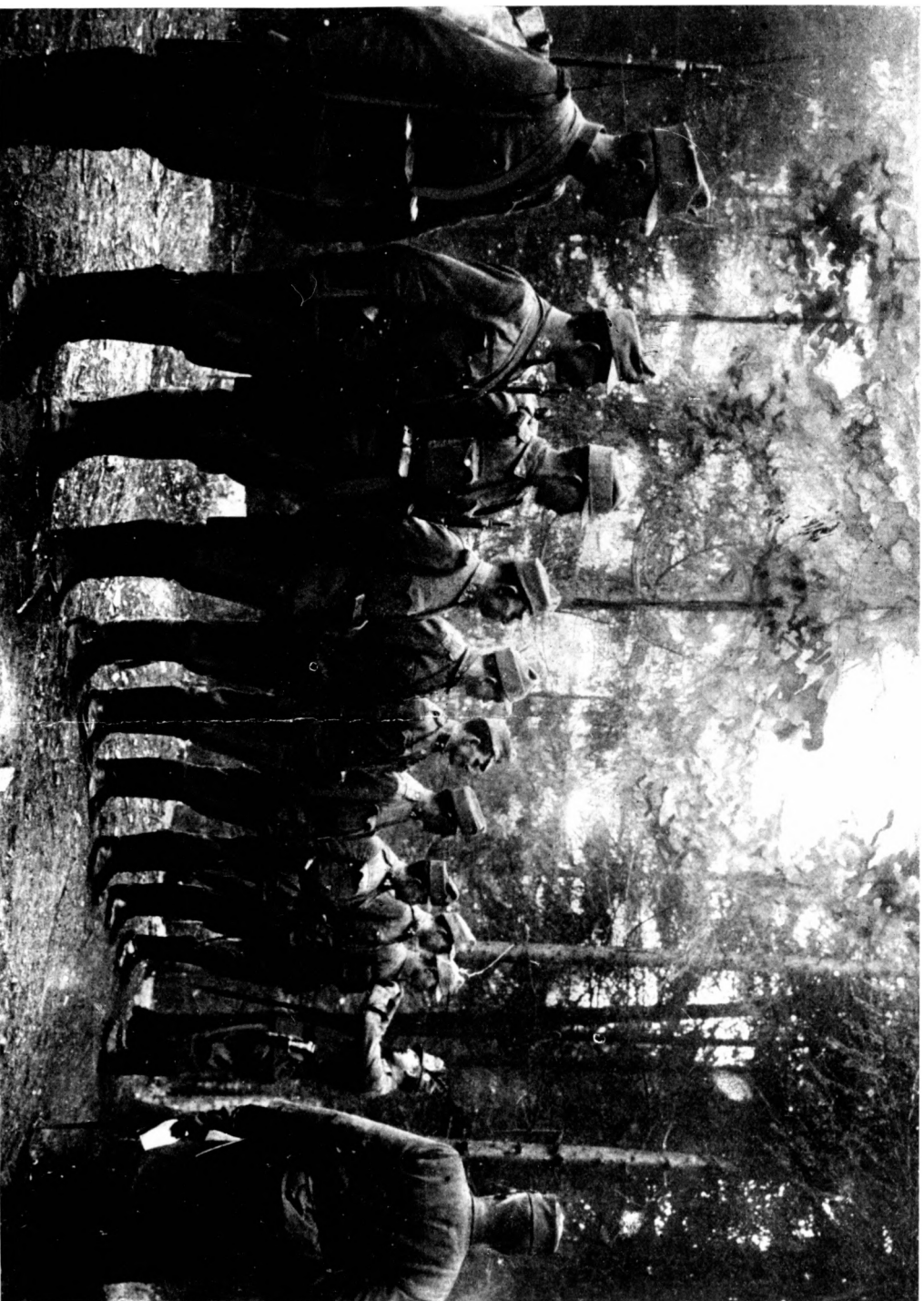
Öfensége beszélget
Valkó Lajos gyalogossal.

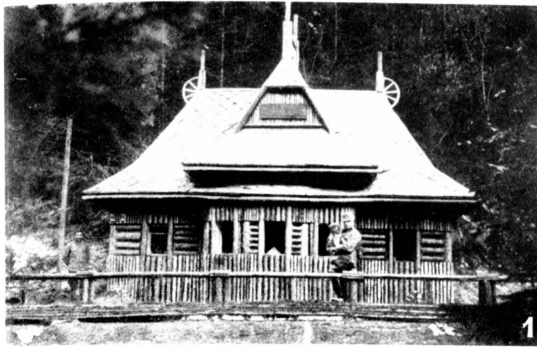
József főherceg
az éles gyakorlatot figyeli.
(Jobbra tőle: *Aust* tábornok
hadosztályparancsnok,
balra *Möller* alezredes).

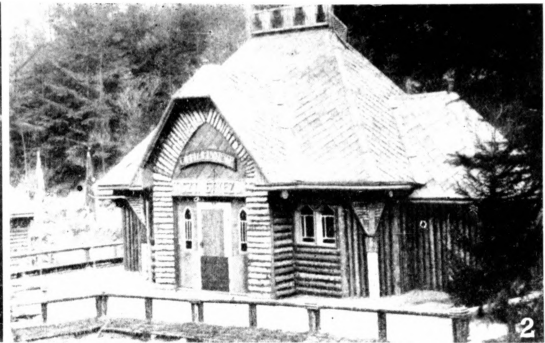
Öfensége *Diez Günther*
főhadnagy mellére tüzi
a vaskoronarendet.

József főherceg hatvanötösökét dekoraíl az 1:318 méter magas Sz hegyl csúcsán levő állásunkban.

1. *Möller* alezredes lakása.
Altiszti fedezék a hegytetőn.

2. Tiszti étkező.

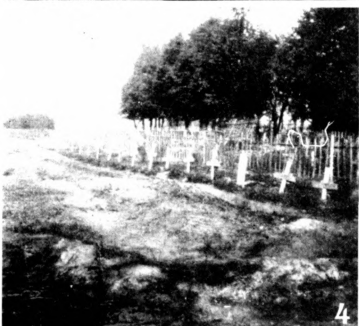

4. Az ezred gazdasági udvara.

Az ezred kolbász- és virstligyára.

A STANISLAUI CSATATÉRRŐL.

1. Így temették el az orosz halottainkat a lövészárókba.
4. A csata halottainak tömegsírja a pawelcei temetőben.
7. Páncél megfigyelőhely.
10. A vasuti futóárok.

2. A pawelcei hatvanötös temető.
5. Orosz állásrészlet.
8. Sír a gránátölésérben.
11. A jamnicai iskola.

3. Ahonnan az ezredparancsnok-ág a csatát figyelte.
6. Vonat jár az állás felett.
9. Állásaink a csata után.
12. A II. zászlóaljparancsnokság fedezéke.

érkezett vissza szüleitől, akik benne már harmadik fiukat vesztették el a harctéren. Bajtársi kegyelettel őrizzük emlékét!

— **Tábori intézményeink.** Még csak most tették lehetővé a viszonyok, hogy ezredünk egyszer már igen bevált tábori intézményeit újból megalakítsa az eddigieknél még tökéletesebb és gyakorlatiasabb formában. Ezek közé tartoznak a fürdő, tisztí és legénységi üdülőtelep, kantine, mosóda és fertőtlenítő intézet. Az üdülőtelep és fürdő tervei már készen vannak és rövidesen sor kerül a felépítésükre. Az üdülőtelep berendezését kétszáz személyre tervezik, olvasóteremmel, tekepályával és könyvtárral. A tél idején ezek az intézmények mindenesetre meg fogják könynyíteni a kétségtelenül súlyos viszonyokkal való megbirkózást

— **Az új ezredparancsnokság** már teljesen elkészült. A tisztí étkezöde felavatásán Markovits ezredes dandárparancsnok is megjelent. Képes mellékletünkön bemutatjuk ezredparancsnokunk lakását és a tisztí étkezöt, amelyhez hasonló t bizonyára nagyon keveset lehet találni.

— **Utmegejelölések.** Az erdőrengetegben való berendezkedés új utak készítését tette szükségessé. Akik csak meglátogatták állásainkat, bámulattal beszélnek arról, hogy mikép sikerült bakáinknak járhatóvá tenni ember, állat és a különböző járművek számára a valamikor járhatlan öserdőkét és meredek hegyóriásokat. Annyi itt már az ut, akárcsak egy nagy városban. Fő és mellékutak, szerpentin és meredek turista utak. Az utak mindegyike más és más nevet visel. Nem kevésbé érdekes, hogy a bakák invenciója minő elnevezésekkel illeti az új közlekedési vonalakat. Ezekben az elnevezésekben ugyanis a bakáknak a humora és bánata, hol pedig ragaszkodó szeretete és tisztelete nyilvánul meg előljáróik iránt. Van Möller,- Wisinger, Almássy-ut, Aust-sor és Zita sétater, Berta-ut (a századparancsnok menyasszonyáról), Generális-ut (azon szoktak járni a vizitáló tábornokok), Ut a mennyországba

(ez vezet fel a legmagasabb hegytetőre) és még sok más és más nevű utvonal, amelyek felsorolása azonban legalább is annyi időt és fáradságot venne igénybe, mint amennyi fáradsággal jár a Menyország-uton feljutni a legmagasabb hegytetőre.

— **Az első front-rikkancsok.** Most, hogy a Ludwig Baka egy éves fennállását ünnepeljük, nem hagyhatjuk megemlítés nélkül tábori újságunk legelső rikkancsait, az első front-újsághordókat. A legelső volt az első között Munk dr. legénye: a Péter, aki akármennyire szerette is az újságot, nem szívesen foglalkozott vele, mert kárát vallotta. Jelenlegi szerkesztőnk ugyanis segédszerkesztői minőségben gyakran volt hivatalból látogatója Munk doktornak s ilyen alkalmakkor bizony a küllömben Péterre eső tisztí-menázs maradékot ő fogyasztotta el. — Ez nagyon bosszantotta Péter csörét és sokszor mondogatta

— Csak segédszerkesztő ne volna ezen a világon!

Pétert persze szintén elfogták gazdájával együtt és szerepét az egykori segédszerkesztő tisztelettel parancsoló névvel felszerelt legénye: *Kapitány* vette át elődjénél sokkal nagyobb ambícióval. Szívvel-lélekkel az újsáért él, résztvesz a szerkesztési gondokban és ha a szerkesztő fejjörcsöket kap a töprengéstől, ő is csupa részvétérzésből hideg borogatást rökogtat a fejére. Izgul a jó cikkeért, már kívülről tudja az újság tartalmát mielőtt megérkezik és gyakran jelenik meg a szakácsok, meg a tréningaltisztek között mosolygó és örvendező arccal:

— No most olyan számot csináltunk, amilyen még sose volt!

De hiába! Azért ő is örökölte a Péter rossz szokását. A segédszerkesztőket és munkatársakat megfojtaná egy kanál savanyuvizbe. ! ha ugyan nem sajnálná tőlük ezt a kanál vizet is

— **Lakás-mizériák.** Oly rosszul esik naponként olvasnunk az újságok több hasábos cikkeit a fővárosi lakás-mizériákról. Nem tudjuk leküzdeni részvét-

érzésünket a szegény fővárosiak iránt, akik a gumminál is nyulékonyabb háborúval nem hogy fogynának, hanem szaporodnak. Szaporodnak annyira, hogy maholnap többen lesznek már a poloskákna is. Oh nem vagyunk olyan rosszak, hogy kiinvitaljuk őket! Csak maradjanak és élvezzék a mizériákat tovább. Mi nem panaszkodhatunk. Komolyan mondjuk, hogy nem. E tekintetben igazán nagy előnyben vagyunk a pestiekkel szemben, mert itt mindenegyes emberünkre nem csupán egy kis szoba, hanem egy egész erdő jut

— **A vándorkereszt.** Ezredparancsnokságunk már régen megállapította azoknak a névsorát, akik jogosultak a Károly csapat kereszt viselésére, de a Károly csapat keresztet csak nem érkeztek meg az ezredhez. Méltán feltűnést keltett tehát, hogy amidőn Seeharz kapitány tábori ezredünkhöz zászlóaljával az olasz frontról bevonult, mellől ott diszelgett a Károly csapat kereszt. Közbejött az ezred tisztjeinek egy csoport kép számára való lefényképezése. Persze mindenki a csapatkeresztel őhajtotta mdgát lefényképeztetni s Seeharz kapitány keresztje járt hetekig kézről-kézre. Epen mire a fényképezések befejeződtek, megnyílt a szabadság. Persze mindenki a keresztel akart menni szabadságra. Valóságos bucsujáró hely lett tehát a Seeharz kapitány fedezéke s ő, hogy méltánytalanság és mellőzés ne történjék, kénytelen volt előjegyzési naplót vezetni. E napokban végre megkezdődött a csapat-keresztet üzleti árusítása s így végre a sokat hányatott és megviselt vándor Károly csapat-kereszt visszakerült jogos tulajdonosa kezéhez. Megérdemli, hogy fardalmait kipihenendő mint „*Schnungsbedürftig*“ az ezred-muzeumba kerüljön.

— **A kis vasut.** Van nekünk egy aranyos kis vasutkánk. Bájos, enivaló teremtes, akárcsak egy szép kis lány. Azaz pardon lány is. A vasut figyelmes építői talán előre megjéjtették, hogy valaha szerelmes szívű hadfiakat fog szabadságra röpiteni, bájos

lány nevekre keresztelték tehát el a mozdonyokat. Van Erzsike kisasszony, Malvinka nagysád stb.

Erzsike a legbajosabb, karcsu mint a nádszál, de viszont Malvinka hiúságesebb. Mert bizony Erzsike kisasszony gyakran kirug a hámból — akarom mondani a sinekből, Malvinka ellenben nem teszi ezt oly gyakran bár ő sem nevezhető valami nagyon erényesnek. Pattogó, tüzes csókjaival egyik sem fősvénykedik osztoztatják derűborúra! bakának, trénnek, huszárnak egyformán. Csókjaik nyomán daganat keletkezik képeden, szemgyulladást kapsz s új szabadságos köpenyedet szeceszios foltokkal tarkítja. És szörnyen korhelyek! Nincsen az a tizenkét próbás jagdista, aki úgy innék, mint ők. Elvük sokat és sokszor. Vendégszeretők az eszemadták s hogy vendégük meg ne szökhessék, egy lábtörérsről mindig gondoskodnak.

Es ennyi gyarlóság mellett is, mennyire szeretjük őket. Ők továbbbitják hazaküldött sóhajunkat — ők hoznak epedve várt üzeneteket hazulról s talán egyszer ők visznek majd haza bennünket végleges szabadságra is. Akkor ám vigyázzanak nagyon magukra! Nehogy valamiképp átragadjon a mi jókedvünk rájuk s kirugjanak a hámból.

— Tempora mutantur

Régi a történet, de eredeti! Egy kadett-aspiránsunk nagy dohányos lévén, napról napra megpumpolta önkéntes ösmerőseit és a manipuláns magyar cigaretták erejéig. De nem vetette meg a virzsina, dráma cigarettákat sem, sőt szükségből a kapadohányból sodort cigarettával is beerte.

Jött azonban a nagy nap midőn ezredparancsnokságunk zászlóssá nevezte ki. Leírhatatlan volt öröme, hogy most már tisztii cigarettá fasszungban lehet része. Az is megjött! A manipuláns száz darab hölgy cigarettát hozott első fasszungként. Zászlósnak erre rettenetes haragra gerjedve ráordított:

— Hallja! ha még egyszer ilyen komisz cigarettát hoz nekem, úgy kivágom, hogy a lába sem éri a földet!

— **Hir orosz fogságból.** Vitéz hadapródjelölt arról értesítette barátját, Horváth hadapródjelöltet, hogy együtt került fogságba *Endrei* László zászlóssal, akit azonban egészségesen egy másik fogolytáborba szállítottak. Wolff Lajos hadnagy szintén életjelt adott magáról volt manipulánsának.

— **A válogató vendég.** Idegen ezredbeli tiszt volt nálunk vendégségben. Az első pohár bornál udvariasan megkérdezi tőle a szomszédja

— Vizzel vagy víz nélkül parancsolod-e a bort?

Attól függ miféle víz van? — feleli a vendég.

— Polenaival szolgálhatunk.

Bocsánat, de én csak luhi vizzel tudom inni a bort

A szomszédja azon ürüggyel, hogy utána néz van-e még luhi, kimegy a konyhába, kiadja a rendeletet, hogy a polenai vizet töltsék át luhi vizes üvegbe és örömtől sugárzó képpel jelenti a vendégnek, hogy sikerült még egy pár üveg Luhira szert tennie. A vendég pedig reggelig itta gyanútlanul a luhi vizes üvegbe átültetett polenait nem győzve eléggé hangsúlyozni:

— Hiába barátom, én már annyira megszoktam a luhi vizet, hogy képtelen vagyok másfélét meginni.

— **Mikor lesz béke?** Minthogy mérvadó helyen erre vonatkozóan határozott választ többszörös kérdezősködésünk ellenére sem kaptunk, egyik fürge riporterünk sorra bejárta ismét a tisztiszolgákat és fölük érdeklődött a béke terminusa felől. Aki nem választak, azok még gondolkodnak, talán a háború végeig sikerül nekik a választ kitöprengeniök

Bánom is én!

Efta

Möller alezredes legénye.

Ha a rheumám elmulik

Schaeffer

Springer táb. lelkész legénye.

Ja nyez nam! A gazdám jobban tudja.

János

Kovács táb. lelkész legénye.

Majd ha megint megpofoz az apám

János

László Árpád fh. legénye.

Ná hát ván váláhol háboru? ...

Szmuda

Weisz dr. ezredorvos legénye.

Amikor ismét olyan olcsó lesz a snapsz, mint valaha volt

András

Tilzer fh. legénye.

Ha megint esernyőt fogunk hordhatni

Gajdác

Lukács hadnagy legénye.

Ha már nem leszek szerkesztő ...

Kapitány

Garas hadnagy legénye.

Hát miért legyen? Olyan sürög ez magának?

Sándor

Moskovitz hadnagy legénye.

Ech wász nis

Neumann

Lehner hadnagy adjutánsa ...

A jó Isten tudná megmondani, hogy meddig él még az anyósom. De ne írja ki a nevem, mert ha hazamegyek — felpofoz! legénye.

— **A tisztii fizetések** Amint a lapokból olvassuk odahaza nagy mozgalom indult meg a tisztiek fizetésének felemelése iránt. A mozgalom kétségkívül jogosult, mert hiszen a fizetés még mindig a régi, az árak ellenben lehetetlen mértékben megsokszorozódtak, úgy hogy a családok tisztiek csak a legnagyobb nehézségekkel képesek megélhetésüket biztosítani. A mozgalom általános szimpátiával találkozik és amint hirlük az illetékes körök is méltányolják a tisztikar jogosult kívánságát. Szó volt már arról is, hogy most elsején a tisztiek 5—800 korona be- illetve kiruházási pótléket kapnak, de a terv — még mielőtt a tél bekövetkezett volna — máris befagyott

Géppuskás rovat.

— **Géppuskás-képző tanfolyam.** Hadosztályunk állomás-helyén már régebb idő óta fennáll egy nagy buzgalommal működő géppuskás-képző tanfolyam. Ezredünk eddig már több igen jól kiképzett csoportot kapott onnan a géppuskák mellé. A tanfolyam vezetője *MaKay* Barnabás főhadnagy ezredünk egyik legderekebb és igen lelkiismeretes géppuskás tisztje, jogosult buzgalommal tekinthetünk ennél fogva a kezei alól kikerült masiniszták munkája elé.

— **Szaporodnak a géppuskák.** Értesülésünk szerint a legközelebbi napokban megalakul egy újabb géppuskás század *Berán* Nándor főhadnagy parancsnoksága alatt, aki eddig a pótzászlóaljnál mint kiképző tiszt működött. *Berán* főhadnagy felsőbb parancsra egyedül vonult be a tábori ezredhez, hogy a századot átvehesse. — Ezredünk egy újabb kézi géppuskás osztaggal is szaporodott, amely e napokban érkezett ki Földes zászlós vezetésére.

— **Versenylovászat és dalestélyek.** A géppuskások gyakran rendeznek versenylovászatot és dalestélyeket, ahol a legjobbak biztatásként díjakat visznek el. Ilyen vesenyt rendezett legutóbb az első géppuskás-század s a versenylovászatban *Dobránszky* Lajos szakaszvezető és *Oláh* János káplár, — a dalestélyen pedig *Szabó* Imre káplár, *Esik* József őrvezető és *Bodnár* Viktor masiniszták nyerték el a borból és cigarettából álló díjakat. Általában a masiniszták nagy hajlandóságot mutatnak a sport minden ága, főképp a futball iránt s legutóbb zsákból készítettek maguknak egy pompás labdát, hogy sport szenvedélyüket kielégíthessék.

— **Masiniszta nóta.** Ugy halljuk, hogy *Komoróczy* Petár hadnagy, a v. n. bohém masiniszták nótát készít, amelynek minden sorát a gépfegyver alkatrészeinek elnevezéseiből fogja összeállítani. Ilyen szavak is lesznek tehát benne: *forhaltfederforderring, stoppbüchsensraubenschlüssel, cubringergehäusesperrajfer* . . . No ezt a nótát másodszer nem igen lehet lesz élelni, mert az első ének-

léskor biztosan — kitörnek benne az ember nyelve.

— **A fegyvermesterek ügyességéről** sok szép, izléses és értékes háborus emléktárgy tesz tanúságot. A schrapnellekből készített virágvázák, tentatartók, török és ezer másféle apróságok mind a fegyvermesterek ügyességét dicsérik. Ezredünk is sok derék és nagyon ügyes fegyvermesterrel büszkélkedhetik. — Ezek közül legutóbb különösen kivált *Konrid* János, a harmadik géppuskászázad fegyvermestere, aki egy gyönyörűen és művésziesen kidolgozott szuronnal lepte meg *Möller* alezredest. A pompás munkát általánosan megbámulták, *Möller* alezredes pedig hálásan köszönte meg a fegyvermester ragaszkodásról tanúságot tevő figyelmét.

— **Mindnyájuknak el kell menni.** Közismert dolog, hogy a masiniszták mennyire ápolják a bajtársi összetartást, együttérzést. És ez az összetartás nem affektált, hanem szívből jövő. Mindenki ismerte az ezrednél azt a példás szeretetet, amellyel *Panek* főhadnagy géppuskás századának tisztjel viseltettek egymás iránt, annyira, hogy az ezrednél soha másképp nem említették őket mint: „*Panek családja*”. Eppen így van a többi gépfegyver századoknál is. Erre nézve egy jellemző eset történt régebben. A tiszt étközben ülünk s iszogatunk dalolgatunk, de *Vajthó* főhadnagynak sehogy sem akar megjönni a jökedve, bezzeg annál hangosabb volt *Komoróczy* Petár szeretett bajtársunk. *Vajthó* feláll, veszi a köpenyt, sapkát s menni készül. Mint egy vezényszóra ugrik fel *Petár* s ő is szedelőzködni kezd. Kérleljük marasztaljuk, de *Petár* szinte megbotránkozva fakad ki: „Csak nem gondoljátok, hogy ilyen korom sötétben egyedül engedem haza!”

(k. d.)

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig-baká”-t a hatvanötösök tábori életének hű és szórakoztató krónikását.

KITÜNTETÉSEK

Ő cs. és apostoli kir. Felsője a kardokkal ellátott harmadosztályú katonai érdemkereszttel tüntette ki vitéz magatartásáért az ellenség előtt elesett *Belitzky* Árpád hadnagyot.

Belitzky hadnagy, ezredünk egyik nagyon derék géppuskás tisztje a kaluzsi utóvédharcokban vett részt a rohamzászlóalj kötelékében s ott is lelta halálát. Idegen ezredből került hozzánk, de kegyelettel sorozzuk nevét ezredünk elesett tisztjeinek névsorába.

Ugyancsak harmadosztályos katonai érdemkeresztel tüntette ki *Tudja* Géza hadnagyot, akit az augusztus második útközében hősiessé viselkedése közben ellenséges golyó súlyosan megsebesített.

Másodizben signum laucissal.

Endrödy Sándor főhadnagyot, aki a stanislaui útközében idegrázkódást szenvedett.

Katona Sándor főhadnagyot, ezredünk derék trénkommandánsát, aki huzgolódsával felbecsülhetetlen szolgálatakat tett az ezred ügyeinek.

Nagy ezüst éremmel lett kitüntetve:

Fischer Dávid őrvezető (rokkant);

kis ezüst éremmel

Fazekas János gyalogos, *Vajda* András rokkant.

Bronz vitézségi éremmel:

Ábrahám István szkv., *Karasz* István káplár, *Tar* Balázs örv., *Albert* János, *Törös* András, *Imre* József, *Donka* János, *Monus* Sándor, *Boronyi* Mihály, *Németh* Lajos, *Pál* Imre, *Barkai* Mihály, *Mucci* Sándor, *Nagy* Nándor, *Orbán* István, *Kékes* Sándor, *Hegedüs* Ferenc, *Papp* Sándor, *Fedák* Demeter, *Szarvas* Mihály, *Roszinszki* István, *Sonder* József, *Bigai* János, *Szoták* János, *Szati* József, *Korbulecz* Ferenc, *Hlecia*

János, Lakatos Péter, Őszi István, Malhor Mihály, Balogh György, Krajecz András, Molnár Lajos, Bíró István káplár, Schachter József őrv., Neumann Vilmos.

Akiket József főherceg dekorált: Nagy ezüst éremmel:

Neumann Sándor hadnagy. Komarnovnál parancs nélkül előre vitte a tartalékot s ezzel a súlyos helyzetet megmentette.

Lung Miklós hadapródjelölt. Utolsó percig tartotta szakaszával a stanislaui állást.

Czine Ferenc szakaszvezető (géppuskás). Stanislaui mellett géppével visszatartotta és visszaverte az ellenséget, nagy veszteséget okozva neki.

Birta Sándor káplár. (M. G. II.) Jamnicánál végsőkig lött a géppével.

Kis ezüst éremmel:

Leskó István hadapródjelölt, a jamnicai és az augusztus 2-iki ütközetben kitűnt.

Majoros Ferenc káplár (jelentőlovas). A legnagyobb pergőtűzben bement lovával ezredparancsnokaért.

Grencsó János (2. század.) káplár. Augusztus 2-ikán legelsőnek ment be az orosz állásba.

Bíró István káplár (telefonista.) Folytonos éberséggel a legnagyobb tűzben állandóan fenntartotta az összeköttetést.

Béres Béni örvezető (M. G. II.) gépe mellett kiválóan vitézül védekezett a pergőtűzben.

Valkó Lajos gyalogos (műszaki.) Jamnicánál hidegvérrel lött az utolsó pillanatig.

Kormos János gyalogost (3 sz.) Őfensége a rajvonalba dekorálta. Három ütközetben vitézül viselkedett.

Ezidőszerint ezredünkben 6 aranyérem, 1 háromszoros nagy ezüst, 5 kétszeres nagyezüst, 159 nagy ezüst, 1 háromszoros kis ezüst, 31 kétszeres kis ezüst, 755 kis ezüst, 34 háromszoros bronz, 298 kétszeres bronz, 3008 bronz vitézégi érem. 25 koronás ezüst érdemkereszt, 8 ezüst érdemkereszt 49 koronás vaséremkereszt és 267 vas érdemkereszt adatott ki s így a hatvanötösök összesen 5058 legénységi kitüntetését szerezték.

Halottak napján.

Irta: **Seeharz Guidó** százados.

Zöld erdőkkel övezett völgy, mily pompás a te őszi köntösöd! Napvilágításban mily ragyogóan bontakoznak ki árnyékos lejtőid s tarka színű erdőid! Mily pompásan ékesítenek vörös és sárga leveleid és mégis milyen mély komolyság húzódik meg a zöld háttérben! A tarka levelek hervadoznak, pusztulásra emlékeztetnek hogy a virágzó élet egyszer véget ér... Sokan nincsenek meg már, akik egykor voltak; ezeknek szenteltem e pár sort, mert ezeké a mai nap, *a halottak napja*, ezekről kell ma megemlékeznünk csendes áhitat és imádság közepette

Még néhány hónappal ezelőtt a szilaj élet vonult át a völgyeken Tomboló harcok folytak és száz meg száz torok kiáltott halált gazdag aratással.

Aztán csend lett, az ellenség elmenekült, hátrahagyva a legfájdalmasabb emlékeket a hősi sírokat!

Sokan vannak közülök, kik hozzánk, a mi ezredünkhöz tartoznak. Fonjunk koszorút ezeknek az év utolsó virágaiból és ha valamelyikünk elhalad sirjuk mellett, tárja fel lelkét Isten előtt és mondjon éretűk egy forró imát. Imájában emlékezzék meg testvéreinkről, kik távol tőlünk fent a Mindenható Istennél pihennek, kiknek sirját nem ékesíthetik kezeink, mert a háború vihára tovább sodort bennünket más tájakra

Sok kedves emberünk dőlt már ki a Ludwig bakák sorából Fohászkodjunk a jó Istenhez, hogyha valahol a nagyvilágban még elrejtve élnek, tartsa meg őket. Ha pedig a Mindenható már magához szállította őket, úgy adja meg nekik az örök, csendes nyugalmat, s írja be neveit a hősök aranykönyvébe.

Ezredünk az elesett hősök neveit örök időkre aranybetűkkel véste be az ezred történetébe. Itt csupán az elesett tiszték neveit sorolhatjuk fel, a hős Ludwig bakák neveit térszűke miatt nem közölhetjük. De biztosítjuk eme derék hazafiak hozzátartozóit, hogy mi — akik eddig

megmaradtunk a becsület mezején elesett testvéreinkről mindenkor úgy fogunk megemlékezni, mint ahogy hősöket megillet, hiszen ők ezredünk hőseinek galériájához tartoznak.

Az elesett tiszték névsora:

Krautner Béla Károly őrnagy (Uzvece), Bloosche Henrik alezredes (Zrembowka), Tilzer János alezredes (Dwernik), Paulus János százados (Harasymov), Eckharth Ferenc százados (Lascsov), Cikhart Gusztáv százados (Hopkie), Bayer Rudolf főhadn. (Nova Telkinye), Schmitt Rudolf főhadn. (Buszow), Koller Miklós főhadn. (Grochy), Csutor Jenő hadn. (Biala-Biaskova), Bánszky János főhadn. (Przedmiescic), Folkmann Bernhard hadn. (Kolomea), Kiss Vilmos főhadn. (Podbovetz), Fehérvári József Lajos hadn. (északi harctér), Schoenkel János Gyula hadn. (Burakowka), Martinovich László hadnagy (Kozmierczyn), Ficker Rudolf hadn. (Stryj), Hartstein Jenő hadn. (Delejow), Apor Oszkár hadn. (Toronya), Eötvös József Sándor zászl. (Bialapiakova), Walkó István szanit. zászl. (Koropieczka), Hazai Vilmos zászl. (Winzbuv), Deutsch Armin hadn. (Potokzloty), Ziegelsteini Pagliarucci Jenő alezredes, Stodolini Ferenc főhadnagy, szerovai Cimpoca Oszkár főhadnagy, Stiller Elek hadn., Fischner József hadn., Pitonyák Rudolf zászlós, Müllner Ferenc főhadn., Benedek Imre hadn., Bíró András hadn., Dubányi Lajos hadn., Turóczy Benő hadn., Lejtrik Gyula hadn., Molnár Gyula hadn., Thanhoffer Lajos hadn., Klaisz Ferenc zászl., Leckner Ödön zászl., Steinhart zászl.

* * *

Szomorú, fájdalmas szívvel köztünk elesett bajtársaink neveit. Azokat, kik itt felsorolva nincsenek, imáinkba foglaljuk és megemlékezünk róluk azzal a fájó, de büszke és felemelő tudattal, hogy életüket a királyért és hazáért áldozták fel. Méltók ők örök tiszteletünkre és hálaunkra s méltók arra, hogy soha el ne felejtjük őket!

A baka-humor.

A „Ludwig Baka“ számára írta:
Schöpflin Aladár.

Van magyar filozofia. A magyar humor a magyar filozofia; az a lelki állapot, mikor az ember haragában, bánatában, szenvedésében, amely már kezd megfűlledni benne, kinyitja a humor biztosító szelepét és tréfával fűszerezi kenyerét, ha keserűnek érzi ízét, amikor így teszi elviselhetővé, ami elviselhetetlen volna, — ez a magyar filozofia. Aki igazán nagy és igazán magyar volt, abban ez mindég meg volt s mint derék lapjukból látom, megvan a magyar katonában is. A miben mi idehaza már nagyon is megfogyatkoztunk, abban nála még ma sincs hiányosság. Annyival is külön a baka a civilnél.

A segélyhelyen.

Rövid interjúm gefrájter Tóttal a hirsplaccon.

Tóth bácsi ép egy szőperációt végzett Bróm doktor dupla-tokáján, amikor beléptem hozzá.

— Mondja csak Tóth bácsi, miért hord maga még mindig ilyen régies nagy szakállt?

— Muszáj kérem hadnagy ur — válaszolta sértődötten — csak nem tarthatom fel tekintélyemet a maródiak között egy szakállkával. Hiszen tetszik tudni milyenek ezek a maródiak, mindig dupla menázzait

— Nem az érdekel engem most Tóth bácsi — vágtam közbe aggó-dó felénkséggel — hanem a hirsplacc

— Szóval a hirsplacc igen tudom már és kurta száru pipájából a füstöt szemeim közé pöfkelte.

A különféle tinkturák, karbolok és pipafüstöktől elkábulva a földre rogytam Tóth bácsi nyugodtan

nézte elajulásomat a magyarosan átkiáltott a másik szobába.

— Patai! A hadnagy urat törö a frászkarika hívjon szanitést és be sem várta, amíg magamhoz térek, előkelő könnyedséggel folytatta.

— Persze a hirsplacc — mondatom nagyon megváltozott itt mindenki, csak én maradtam a régi (Közben Bróm doktor a borotváló habot könnyedén arcomba csapta és így őseimről újra magamhoz tértem.)

Mindenki megváltozott itt, még a Weisz ezredorvos ur is, pedig ő nagyon elves ember. Azelőtt nagyon szeretett vágni, legkedvesebb eledel: volt a felvágott, a sok fordítgatás után egészen megfordult a természete és most már nézi csak, hogy vágják ki mások a huszonegyet két kártyából. Azt mondják a maródiak, hogy ő a legkedvesebb kibic az egész stábnál. Aztán nagyon vallásos lett az utóbbi időben. Mindig bibliát és szent könyveket forgat, a multkor is azt mondta nekem a Szmuda, hogy hajnali három óráig olvasgattott egy szent könyvet valami „fekete miséket“.

A többiek is mind nagyon derék emberek, igen meg vagyok elégedve velük és akármilyen sokáig is tartson a háború én sosem fogok nekik felmondani. Bizony isten sajnálom a Roóz hadnagy urat, hogy nem küldték el Pestre — pedig szeretett volna menni — de azt mondják, hogy Pesten biztosan elrekkvirálta volna a zsirközpönt. És a Hamrák hadnagy urat is nagyon sajnálom. Azt beszélik, hogy mindig a hirsplaccát lövi a muszka. és azt mondják, hogy azért lö, mert rumm szagot érez onnan — pedig ha tudnak, hogy a hadnagy ur kulacsában még sohasem gyűlt össze egy gyűszünyi sem.

D-d-daday doktor urról még nem tudok sok rosszat mondani, mert nemrégóta ismerem. Dehát milyen véleményen is legyen róla az ember ha már ilyen fiatalon vőlegény. A Lukács hadnagy urat is már nagyon régen láttam. Ugy hallom, hogy beteg. Én már rég kigyógyítottam volna, de hát ő ragaszkodik, hogy maga magát kezelje. Persze, hogy így sose fog meggyógyulni.

Dehát nincs is időm a beszélgetésre, mert sürgős dolgom van. Ma jön meg a Maxi zászlós ur és vizet meg szappant kell készíteni a fogadására. . . Aztán úgy tessék megírni a dolgot, hogy el ne veszítsem a tekintélyemet a maródiak előtt

Szólt és egy csomó pipafüstöt a szemem közé fujva faképnél hagyott. (—ras.)

— Keserű csalódás. Olvasóink emlékezhetnek erre a legutóbbi szerkesztői üzenetünkre. „K. G. Már oszthat is! Jön Szóbel!“ Szóbel főhadnagy valóban megjött, de amint sajnálattal értesülünk a kiképző csoportnál vallásos jelvényeit felvéve erős fogadalmat tett az oda ellátogatott tábori rabbinak, hogy a játékról egyszersmindenkorra lemond s csakis komoly harci studiumokkal fog foglalkozni. Egyik fürge riporterünknek sikerült azt is megtudni, hogy a tél folyamán tudományos felolvasásokat készülő tartani a „kártya és egyéb játékok káros és káros hatásáról“ vetített savanyu képekkel és kifogatott üres nadragzsebekkel.

— Személyi hír. Egy kolozsvári újságból vasszük a következő hírt: „Dér Mihály dr. főorvos. az itteni Marianum kórház főorvosa a napokban szabadságot kért — a harctérre — üdülés címén. A különös szabadságkérvény — mint halljuk — kedvező elintézés nyert, sőt Dér dr. sürgőnyileg értesítette már a 65. gy. e. élelmezési tisztjét — tervéről. A legerdekesebb a dologban, hogy az illető ezred élelmezési tisztje külön futárt menesztett Budapestre — málnaszörpért, medve és krumpli cukorkákért, — hogy a szabadságos kellemesen tölthesse igejét.“

— Egy névjegy. László Árpád főhadnagynak annyiféle a foglal-

kozása, hogy ő maga sem tudná elmondani, legfeljebb noteszából felolvasni. Nevenapján tehát egyik jóbarátja meglepetéssel kedveskedett neki. Egy skatulya névjeggyel. Sikerült megszerezniük egy ilyen névjegyet. Itt adjuk:

László Árpád cs. és kir. tartalékban levő főhadnagy és családapa, scheinwerfer-fényszínező, homokzsák-lyuk-felügyelő, gránátrobbanási hangszabályozó, légnyomás-inspektor, telefon hang-zavar-konstruáló, gázszagmegállapító, harmadsegéd-tiszt helyettes, aknamunka-vezető, zsák és ponyvagyáros. Esőmentes ponyvák és gránátok mindenkor kaphatók.

— **A zeneértő.** Vajthó főhadnagy német nyelvtudásával mindenki tisztában van, még a berlini tudományos akadémia is, amely levelező taggá akarta megválasztani Vajthó azonban német nyelvű levélben elbáritotta ezt a kiváló megtiszteltetést, — minek utána nem is választották meg.

Az őfelsége születésnapján rendezett diszebédén két német programm feküdt a tányér mellett: egy zene és egy étel programm. A leves tálalásával egyidejűleg rendezített az ezredzenekar egy patogó indulóra. Vajthó nagyon kíváncsi volt, hogy minő zeneszámot játszanak, elővette tehát a programmot, tévedésből az étlapot — amelynek első pontjaként: *Ragaut-Suppe* szerepelt. Hallgatja-hallgatja az indulót majd megszólal

— *Szuppé! Szuppé!* — Jó zeneszerző! Nem hiába mondtam mindig, hogy értem a zénét

— **Magyar leckék.** (Állatorvosi kezelés alatt álló munkatársunktól). Igazi magyaros érzésről és gondolkozásról tesz tanúságot hoccenplocci *Simonyi Schlusche Béla* főhadnagy, mellekfolalkozása révén *állatorvos*. Alig három éve, hogy magyar ezredhez osztották be és máris szorgalmasan tanulja a magyar nyelvet. A bennfentesek bámulattal beszélnek nyelvérzékéről és fogékonyságáról. Már a melleknevek fokozásánál tart. Bár nagyon szerény ember, de azért a minap mégis eldicsekedett ezzel előttünk:

— Fiuk én tudja melőknév fokozni . . .

— Halljuk! Halljuk! — üvöltött kórusban a halgatóság.

— Bor Borszék borzasztó

Nyilatkozat. Felkérteünk a következő nyilatkozat közzétételére:

„Tiltakozom minden olyan gyanúsítás ellen, amely sovány-ságomat az ételekben való válogató természetnek és táplálkozási iszonynak akarja betudni Gott Ein hadnagy.”

— **Rövid riport.** (Be és kirugott tudósítónktól) Valamelyik este az első zászlóalj tisztjei nagy murit rendeztek a hold ujjá születésnapja alkalmával. A muri végén tekintettel arra, hogy a jagd vezette a vezérserepet — vállalkozást hajtottak végre a száraz időben esőmentes tiszt lakásokban.

A vállalkozás eredményeképp többek között elvitték: Broóm doktor cigarettatárcáját és szerelmi levelezőjét, a katolikus pap éjjeli álmát, a református pap csizmáját, az ezredorvos cégtábláját és snapszát a szerkesztőség zöldsegeit és legjobb ötleteit.

Utközben azonban elvesztették: a józanságukba vetett erős hitüket, fejüket és az előző napi vacsorájukat

Mint értéktelen zsákmányt elhajították: *László Árpád* főhadnagy „Kritikák” című készülő művének kéziratát és *Kabácsy* doktornak „Építészet a hátsó nadrágzsebben” című fa-héjba foglalt tanulmányát.

A szerkesztőségéből eltűnt „nagykorúsági bizonyítvány”-nak eddig nem sikerült nyomára akadni. Megbizhatatlan szemtanuk szerint Diez és Tilzer főhadnagy veszekedett felette egy telefonpózna tövében. . .

(g. n.)

Élelmezési-rovat.

Kedves Ludwig Baka!

„Humoros cikket kérek ezredünk élelmezéséről az ünnepi szám részére. Pont!”

Könnýű dolog kedves Ludwig Baka ezt úgy megrendelni, de képzeld csak el, hogy mily nehéz ily komoly témáról, mint az élelmezés, a háboru negyedik

évében humorizálni. Én mindenestre irok, de hogy aztán humoros lesz-e, azt döntséd te el.

Immár három éve, hogy ellenségeink kimondták reánk a szentenciát, mely szerint éhhalálra vagyunk ítélve. Tudtommal azonban Ludwig baka a halálnak eme nemével még nem mult ki az élők sorából. Nincs nálunk még bevezetve sem a hustalan, sem pedig a zsirtalan nap, százsámra rőfögnek még a disznóink és vígan dolgozik a szalámi meg a kolbászgyár.

Bár talán nem illő dolog jó dolgunkkal ily módon izgatni a hinterlandi kedélyeket, de higgye el nekem minden otthoni éhező, hogy ide bátran kijöhet, az éhhalál itt egész bizonyosan nem fogja utólérni.

Miután pedig arról már lemondunk úgy mi, valamint ellenségeink is, hogy a fegyverek döntsék el a háboru sorsát, egyedüli ut a győzelemhez tehát csak az élelmezés kitarása.

Már pedig mi kitarunk az utolsó disznóig és kölcsönveszszük kolbászgyárunk fölirataként Wisinger alezredes ur jelszavát, hogy „*Győzni fogunk!*”

Volna nekem, kedves szerkesztő uram, egy indítványom a mellyel remélem, hogy sikerülne elérnünk a hön szeretett és várva-várt békét. Ez pedig, hogy Te, mint nagyon okos és befolyásos ember, eszközöld ki, hogu Poincaré és Lloyd George urak jöjjenek el hozzánk és nézzék meg a mi sertés-hizlaldánkat, marha állományunkat, kolbászgyárunkat és egyéb élelmezési berendezésünket.

Biztosítlak, hogy a nevezett urak mindezeket látva, a legrövidebb időn belül dühükben vagy megpukkadnak, vagy reménytelen helyzetük tudatában lerakják a fegyvert, esetleg ők is eljönnek hozzánk élelmezésbe.

Mindhárom eset kétségtelenül a háboru gyors befejezésére vezetne.

Nagrabecsülésem kifejezése mellett maradok mindenkor kész hived

Román front, 1917. október.

László Ede,
főhadnagy.

A propaganda.

Ejnye de megbántam már, hogy ezt a karrikaturát a hasáb tetejére illesztettem. Még azt hinnék, hogy lepéNZelt újságíró vagyok és a Beketow cirkusznak, vagy a Nemzeti Orfeúmnak csinálók hamis reklámot. Szó sincs róla kérem, engem nem lehet lepéNZelni, én a mi propaganda zászlósnaknak csinálók itt egészen ingyen propagandát. Istenemre mondom, hogy neki, a propagandának a zászlósnak Mit nevetnek? Csak nem tételezik fel rólam, hogy én egy nemes embert tréfa tárgyává akarok tenni, az egyetlen valódi nemest az összes nemesek között, aki származását egészen az ősemberig képes levezetni, a családfáját állandóan magánál hordja és fel sem kell kérni, csak rá kell nézni, már is megmutatja. Nagyon derék fiú Hirszerző és újságkihordó a muszkálnál. Nagyon fontos híreket szerez. Hogy déli tizenkét óraker a muszkák minden valószínűség szerint ebédelnek, hogy este majdnem bizonyosan nem fog sütni a nap, hogy ma után egész biztosan holnap lesz, sőt legutóbb azt is sikerült megállapítania, hogy a muszkákkal hadiállapotban vagyunk. Ugy hisszük, hogy már tudomására jutott az a fontos hír hogy ő hirszerző. Egyébként épen úgy esz-, isz- és aluszik, mint az ember. Mezitláb szeret jární és csak azért hord lábbelit, mert a többi embereket is utánozni akarja. Olyan jó fiú, hogy még ezért a kis tréfaért sem fog rám megharagudni

(G - s.)

A karrikaturát Skodzinszky zászlós rajzolta. Két nappal később husz bajtársával együtt egy gránát a rókalyukban elföldelte.

A szerk.

József főherceg a Ludwig Bakáról.

Öfensége fogadásánál a Monte S . . e tetején levő állásainkban résztvett lapunk szerkesztője is.

Amikor szerkesztőnk lejelentkezett — Öfensége igen hízegő kijelentést tett tábori újságunkra vonatkozóan :

— Ismerem jól a Ludwig Bakát — mondotta — olvasom a cikkeit, igen szépek — és melegen kezét szoritott szerkesztőnkkel.

Utközben és ebéd alatt részletesen érdeklődött Möller alezredestől tábori újságunk szerkesztése és technikai előállítására iránt, külön kiemelvén ezredparancsnokunk vezércikkeit.

Behatóan kérdezősködött a lap anyagi eredményei felől és amikor ezredparancsnokunk felvilágosította, hogy lapunk egy év alatt tízezer koronát jövedelmezett özvegy és árva alapunkra, látható megnyugvással és dicsérrettel fogadta a felvilágosítást :

— *Igazán szép eredmény egy ezred tábori újságjától!*

Igy irunk mi!

Előre bocsátjuk, hogy ezt a bohóságot hallgatva irtuk Szivünk sugallatára hallgattunk. Tetszenek tudni mi nem félünk senkitől, még attól sem, hogy főbe kólintanak bennünket, mert két legyet nem lehet egy csapásra. Egyik a kettőnk közül fejtetlenül és legalább is ponzicher *

A gyors elhatározás — győzelem. A Ludwig Baka szerkesztősege felkért, hogy cikket írjak a hatvanötödik gyalogezrednél eltöltött egy évi működéséről. Ezt igen könnyen megoldhatnám csak így néhány szóval: „Az ezred hü és derék volt.” Vagy ekkép: „Az ezred a legnagyobb tüzben is megállotta helyét, mint egy kárpáti szikla.” Dehát ez nem elég, mert nekem vezércikket kell írnom. Mert bejött a szerkesztő, kinyitotta a száját és azt mondotta :

— Alezredes ur kérek alázattal egy vezér . . .

Nem volt ideje befejezni, mert mialatt az előbbi néhány szót elmondotta, én már betömtem a száját egy tizenhat oldalas ve-

zércikkel . . . A gyors elhatározás — győzelem — a toladókó szerkesztő felett

v. Möller alezredes, állandó vezércikkirő.

Csend a fronton. A stanislau csata rettenetes óráinak emlékei lassanként a feledés homályába vesznek. Csend van a fronton csak a szerkesztő rémes kiáltozása hallatszik ebben az őserdőben, ahol a Ludwig bakák szorgalmas keze kulturát teremtett :

— Cikket! Alezredes ur! Cikket! Akármilyet, csak ne picikket!

Irní, már megint irni! Itt, ahol minden Ludwig baka gránátot dob, aknát vet és szuronnal viv . . . csak én irjak?

Igen! — irok, mert a szerkesztő nem hagy aludni. Kínos jalkiáltását álmodban is halloom . . . De most veszem észre, hogy már kész is a cikk! No lám, mindig mondtam, hogy győzni fogunk, csak győzzek annyit irni, amennyit a szerkesztő akarja.

Wisinger alezredes.

Ha más ír, miért ne írjak én is? Vagyok én is olyan jó magyar ember, mint a többiek! Nekem sziklaszilárd meggyőződéssem volt mindig, hogy író vagyok. Ceruzával a kezemben jártam mindig a diót előtt és drót mögött, a figyelő-őrszemeknél és a tábori őrsőknél. Én írni fogok, mert volt nekem egy kis kutyám, volt egy adju-tánsom és van egy mókusom. Nem hagyom abba, mert akkor a zsurozó asszonyok beszélni fognak rólam. Itt van a cikkem fordulópontja, tehát mindjárt jubilálok is. Megjegyzem, hogy írói mivoltom mellett üres óráimban zászólalparancsnoki foglalkozást is űzök. Jól jön egy kis mellék-kereset az írói tiszteletdíjhoz.

Gr. Einer Béla,
100-ados.

Vas zegas bakkancsok, vasfőzőedények, vasládák, vaságyak, vaságyuk, vas Gereben, vaspaprika, fából vaskarika, vaspince, vaskapocs, vaspapok, vascsapok, mindjárt odacsapok! Meggyünk? Nem megyünk? Megyünk az Isonzó frontra? Adja Isten, hogy ne menjünk, Ámen! . . .

Z. HARC Guidó 100-ados.

A csatátér borsalmái. Rémes leírás. *Tárca:* Szabadságra szeretnék menni (Jámbor óhaj-tás) — A pótzászlóalj. Halló! Mi újság otthon? — *Látogatás a Halál Ófenségénél.* Saját tudósítónktól. — *Úraim, adjanak cikket!* Szenczációs riport. (Hajmeresztő.) *Ne engedjenek megörülni* Nyomoreszk, akarom

mondani humoreszk. — *Hirelső:* Lehetetlen reflexiók. — *Hirek!* Kapi-tá-á-ny, hol az olló? — *Apró közlemények.* Innen-onnan véve. — *Szilánkok.* Kicsiny rosszaságok. — *Trén rovat.* Főhadnagy ur, van spóresz bora? — *M. G. rovat.* Az Istenért, ne szórjanak be rossz viccekkel! — *Szerkesztői üzenetek.* Fele sem igaz. Vagy még ennél is többet írjak?

Rosszpénz hadnagy.

— — A kis kőbold felhajtott egy pohár intelligens italt s gyilkos nyugalommal szegezte rá a topáz ragyogással villogó szemeit:

— Etwasz érdekest mondok most. A ténykérdelmények folytán és egyáltalában nem kell többé „Militärisches Eilgut“ felirásu szalonkocsiban utazni. Sőt azt is megsugom neked kedves főhadnagy ur, hogy nem kell cikk után szaladgálnod, sem a megírás kinjaival gyötörni magad. Hogy ess le a székről, most elérted vágyaid netovábbját: Egyszer már más írja meg helyetted a cikket! . . .

ZSÍR-TÓ főhadnagy.

Kedves Bözsike! . . . Ő már nem írhat Magának! . . . Neki már nem fáj semmi. A szive se . . . Ő már nem írhat Magának, de azért Magának se fájjon semmi. A szive se . . . Ő már nem írhat Magának, mert hivatása teljesítése közben lehelte ki lelkét . . . Ő már nem írhat Magának, mert meghalt drága hazánkért . . . Ő már nem írhat Magának, de azért ne sirjon, azért Maga legyen büszke rá,

azért ne fájjon Magának, hogy ő már nem írhat Magának! Annyi baj legyen!

Keményítő Bor hadnagy.

Jöjj most Te, ki imádója vagy az asszonyoknak! Barátja a félelmetes hullasirályoknak! Párductestű nőszemélyid, míg itt csaták dülnek, vad, líhegő kéjjel bűnös mámorokba fulnak. Szabadságra törő lelked nem tűri a gátot, ledöntéd te már rég az egyhasábos korlátot. Két hasáb kell verseidhez, extra vurst jár neked; jöjj, zokogjak a füledbe intve, óva téged, kérve, sirva, könnyörögve, rimánkodó hanggal egy tanácsot a lehető legjobb akarattal. Ha író vagy, akkor írjál tisztességes szókkal, ha költő vagy, a vesszőket kezelj nagyobb gondnal s rakd helyükre, mert ha olvassák a költeményed, a vesszőcsomóktól meg se fognak látni Téged!!!

Felbovics Sándor, lobogós.

És most jönne ő. Ő azonban nem jöhet, mert mennie kell. Viszont nem mehet, mert még csak most jött. Ennél fogva jöjjön, aminek jönni kell. Ténny, hogy magamagát ki nem csufolhatja. Ezt nem kívánhatja tőle senki, még ő maga sem. Nem, ezt nem teszi! Úgy él-jen ő!!!

Igaly!

Garas & Szikár,
segélyhelyezett cég
mint
kezet

(A *szöveget* tekintettel a szö-vethiányra, el kellett hagynunk.)

— —

Tábori strófák.

Karriér

— Anjujuk, azt írja a fiu
Az tábori kártyán,
Egigérő hegyen vannak,
Ottan áll ő vártán!
Oly magasak ott a hegyek,
Hogy rajt' ülnek a fellegek
. . . Gondolkozik a jó néne
És úgy véli, hálát kéne

Adni a jó
Mennei Atyának,
Hogy ennyire felvitte a
Dolgát a fiának.

E már csak biztos

A régi szerkesztőt a
Muszka
Pusztá
Tévedésből elfogá —

A mostanit már nem kell
Ettől
Az esettől
Félteni
Mert ő
Garas nevet visel
Már pedig
A közmondás szerint
Rossz pénz nem veszhet el! . . .

Szikár.

Utban a frontra.

— Hírek a kiképző csoportról. —

(Saját tudósítónktól.)

Egy szép tiszta erdélyi faluban van az ezred kiképző csoportja. Hirt alig hallunk felőlük, legfeljebb ha egy-egy kiegészítő csoport vonul be a tábori ezredhez. Nagyon hálátlan hely ez a kiképző csoport. Sehöl sem és senki sem szereti. Nem valami nagyon becsülik a pótzászlóaljnál, mert amikor egy menetlakulat a szatmári asszonyok és lányok még mindig bánatos sajnálkozásával mellett felvirágzott sapkákkal a vasutra indul, ott nagyon jól tudják, hogy a derék marsfiuk nem a csatába, hanem csak a „kiképző-csoporthoz” mennek. A tábori ezrednél sem örvend a legnagyobb szimpátiának, mert itt jobb szeretnék, ha a marsfiuk egyenesen ide jönnének segídekzeni a nehéz munkában. De maguk a bakák és még inkább a tisztek sehogysem szeretik ezt a felemás — harctéri és hinterlandi jelleggel kevert — helyet, mert nehéz a rukkolás és roppant szigorú a kiképzés.

Pedig hát úgy látszik, hogy

erre a közbeeső stációra mégis csak szükség van, mert a baka ott nyeri az első igazi kiképzést és megismerkedik némileg a harctéri élet egynemely sajátosságával: a *fasszaggal*, *tábori postával* meg a *próba-alármókkal*. Mondhatom, hogy a kiképző csoportnál e tekintetben egész kellemes a tartózkodás, bár mindenki elvággyik onnan.

A kiképző csoport parancsnoka *Günther* Károly kapitány, ezidőszertint egyuttal a 66-osok parancsnoka, amennyiben ez utóbiaknak vezetőjét, a szerencsétlenül járt 5-ös kiképzőcsoport parancsnok helyére vezényelték.

Egész jól be vannak rendezkedve odalenn. Van egy nagy-szerűen működő kantinejük és az ügyesen gazdálkodó *Herzl* főhadnagy élelmezési tiszt jóvoltából egy bőségesen felszerelt magazinjuk tölire felhalmozott elemőzsiával. Az élelmezésre külföldben sincs a bakáknak panaszuk

Ott működik az aranyérmes *Krupla* tiszthelyettes is, a község szép lányai az ő fényes aranyérmét használják tükörnek. Ő egyébként *Günther* kapitány jobb keze . . .

A kiképző csoportnál levő tisztek közül *Abkarovics* Károly főhadnagy s ulyos betegen kórházba került, a többiek *Téglássy* és dr. *Pártos* Rudolf főhadnagyok a hatvanötösök közül, meg a sok-sok idegen ezredbeli tiszt kisebb csoportokkal Erdély különböző részeiben gazdasági munkálatakat végeztetnek. Hatvanötös tiszt aránylag nagyon kevés van odalenn. Legnagyobb része ugyanis a kiképző csoport kikerülésével egyenesen a tábori ezredhez vonul be

(—s.)

Felkérjük

mindazon előfizetőinket, a kiknek előfizetése lejárt, hogy

előfizetésüket megújítani

az esetleges címváltozást velünk mielőbb közölni sziveskedjenek.

TÁRCA.

A kép.

I.

Bálint hadnagy nyakig sárosan lépett be fedezékének alacsony ajtaján. Az ajtó-nyílásra legénye felébredt, villámgyorsan felugrott földre vetett fekhelyéről, gyertyát gyújtott és lesegítette gazdájáról a sáros köpenyt.

Az eső erősen csapkodta a fedezék vékony deszka-falát.

— Megjöttek az újságok Józsi?

— Igenis hadnagy ur — a képek is. Felakasztotta a köpenyt és derékszíjját, leszedte egyenként a polcra az újságokat és az asztalra tette.

— Lesz megint a falra való — tette hozzá Józsi — miközben előkereste az ollót a láda fenekéről és odahelyezte az újságok mellé.

A hadnagy gondosan átnézegette sorjában a képes újságokat, elő-

vette az ollót s mialatt Józsi a tűzrakással bibelődött, hogy vacsorát melegítsen éjjeli szolgálatban kifáradt gazdájának, ő gondosan kivágta a legszebb képeket és fedezékének falára szegezte az újságokból kivágottnak többi képek mellé.

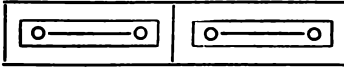
II.

A Krisztina lakról mindenki tudta az egész ezredben, hogy az az állás legszebb fedezéke. A külseje is nagyon csinos volt, de belül valóságos képtár. Bálint hadnagy szenvedélyesen gyűjtögette a női képeket és azokkal aggatta tele a gyalulatlan deszkákat. Nem levelezett senkivel, női ismerősei nem voltak, csupán azokat a fedezék falain elhelyezett női képeket ismerte, amelyeket órák hosszat eltudott nézegetni. Ugy nézett rájuk, mint barátaira, régi ismerőseire, az egyiket jobban szerette a másikonál. Mindegyiket képzeletben felruházta mindenféle jó és rossz tulajdonsággal, volt olyan, amelyről elítélőleg nyilatkozott, mert kacér-

nak hitte és olyan, amelyet a lányosság legigazibb eszményének tartott.

Ha egyedül volt fedezékében valósággal elbeszélgetett a képekkel. Azok pedig ránevettek, rámosolyogtak és felejtették vele, hogy egyedül van, ismerősök nélkül, nők nélkül. Az egyik kép ágya felett mindig vigasztalólag tekintett le rá, szemeit jóságosan rászegelte és ugylátszott, mintha viszonzná a hadnagy rokonszenvét. Meg történt, hogy már eloltotta a gyertyát és alvásra tért, de szemei nem tudtak álomra csukódni. Ilyenkor felkelt, újra világot gyújtott és hangtalanul elbeszélgetett vele. Ugy érezte, ha a kép megelevenednék, vadul nekirohanna és meg tudná fojtani ölelésével. Azt a rokonszenvet, szeretetet és barátságot, amit élő lény iránt érezni lehet, mind átvitte a képre, a Krisztinára — ezt a nevet adta a lánynak és ha hosszasan nézegette a képet, sokszor onkéntelenül fel is kiáltott . . .

— Krisztinám, Krisztinám!

Hadosztály-parancs.

— József főherceg látogatása után. —

Öfensége 8000 koronás adománya.

Ének

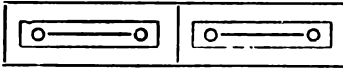
egy Ludwig-bakáról.

*Bús, fátyolos, halk őszi éjszaka
A dombon alszik egy Ludwig-baka.
Szintelen arccal alszik, álma mély,
Körötte vér, kettétört karabély.*

*Tépelt dolmányán golyóverte folt.
Idegen égen némán száll a hold,
Kisérők halkán halvány csillagok
Jaj, ki sirat meg sápadt, bús halott?*

*És mintha távol ébredne, zsongva
A hajnal feléző fuvallomban
Édes magyar szó sirdogálna lágyan:
Isten megáldjon csillagom, virágom!...*

Endrödi Béla

III.

Bálint hadnagy lábai mintha gyökeret vertek volna a járdán. Megállt és nem tudott tovább menni. Ámulva szegezte szemeit egy mellette elhaladó lányra. Szeretett volna odaugrani hozzá és mint szíves ismerőst köszönteni, de nem! Nem mehet. Hiszen nem ismeri. Az csak kép volt. Azt ismerte. Ez pedig él, mozog, eleven. De mégis... Visszanéz és kedvesen rákacsint... Nekiiramodott és gyors léptekkel követte a leányt.

— Ó az! ő. Krisztina! — ismételte magában és nem maradt le a lány mellől, aki gyakran visszatekintett ismeretlen, de állhatatos kísérőjére.

Bálint hadnagy sebesüléseből történt felépülése után napokon át sétált már a főváros utcáin. Min denütt kereste azt a leányt, aki nemileg hasonlít a képhez, az ő Krisztinájához, de nem találta. A korzón nyüzsgő lányok és asszonyok közül sokan mosolyogtak rá

„Ő császári és királyi Fensége, a mi Fenséges arcvonalparancsnokunk három napig tartó köztünk tartózkodása után legkegyelmesebben kijelenteni méltóztatott és megbízott engem, hogy általánosan közöljem, mikép embereink derekas, katonás fellépése, elsöranu kiképzése és munkakészségük, mely úgy az állások, mint az utak és fedezékek építésében nyilvánul, a legmagasabb dicséretet érdemli.

Örömmel hozom általános tudomásra hadosztályunknak Fenséges arcvonalparancsnok Urunk nagy értékű dicséretét és úgy a csapatok, mint a többi alakulatok tisztjeinek és legénységének eddigi odaadó munkásságukért köszönetem fejezem ki a legmagasabb szolgálat nevében.

Ő császári és királyi Fensége legkegyelmesebb elmeneténél, atyailag gondoskodva az egyes emberek és otthon levő családjuk jóvoltáért, 8000 koronát kegyeskedett adományozni a 15. hadosztály jótékonyági intézményei részére azon külön utasítással, hogy az egyes parancsnokok a kapott összegekből néhány méltánylásra érdemes, több családtaggal bíró és a háboru által különösen sújtott ember megfelelő segélyben részesüljön.

Aust vezérőrnagy s. k.

Ezredünknek ebből a legmagasabb adományból 1600 korona jutott és ezredparancsnokságunk napiparancsban szólította fel az alosztályokat, hogy a segélyre méltó embereket azonnal jelenték.

József főherceg tehát látogatását ezzel a nemes lelkű adománnyal is emlékeztetéssé tette derék embereink előtt.

kacéran, de a sok-sok nő semmi különösebb hatást nem tudott be- löle kiváltani, mert mindegyik el- elütött az újságból kivágott fedezéki eszmény-képtől. Pedig vágya volt a nő. A hosszú harctéri élet után telve volt hevvel és az eleven nő látása izgalomba hozta idegeit... De ő csak olyat keresett, amelyiknek szöke a haja, kék a szeme, piciny piros az ajaka és úgy mosolyog, mint az a kép, amely fáradt estéken fedezékének faláról rá lemosolygott.

Es most mintha maga előtt látta volna ezt a leányt, az elő Krisztinát. Elhatározta, hogy nyomon követi és kierőszakolja az ismerkedést. Csak néhány lépés választotta már el a leánytól, már- már meg is szólította:

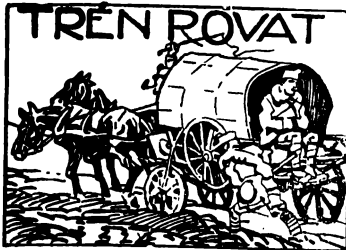
— Krisztina! Krisztina! — de mindig visszariadt és magába fojtotta a szót. Irtózott a gondolattól, hogy egy teljesen ismeretlen leányt a nyílt utcán közönséges aszfalt- betyár módjára inzultáljon. De nem! hiszen nem ismeretlen, régi ismerős, kedves barát

fedezékében a vigasztaló angyal.

Ő csakis ő lehet az. Határozott léptekkel a lány oldalán termett, öntudatlanul elmormogta a szokásos bocsánat-kérő, bemutatkozó szavakat, a lány végig se hallgatta, szívélyesen kezét nyújtott a hadnagnak és pajzán mosollyal kísérte mély vonzalomtól sugallt szavait. Bálint a leányt lakásáig kísérte és amikor a kapuban a viszontlátás kölcsönös ígérete mellett elváltak, meg volt győződve, hogy Eliz ép úgy szereti őt, mint az a Krisztina, aki fedezékének faláról a téli estéken szeretettel lemosolygott reá.

IV.

Négy ápolónő volt a tábori kórházban. Közöttük a legszebb volt Eliz. Az orvosok és betegek mind megbámulták és körülrajongták, de Eliz még egy mosollyal sem viszonozta a leghizelgőbb szavakat. Foglalkozási idő után szobájába vonult és elmerengett a falra aggattott képek előtt. Ágya felett ott függött egy hadnagy képe, amit

TANAGRA

vagy:

Séta az ütközetvonatnál

Kikiáltó és vezető:
Salamon őrmester.

— Tessék beszállani kedves Szerkesztő Ur! Ez itt köröskörül amit látni, hallani és szagolni méltóztatik az első és utolsó hatvanötös gefeksztrén, emberekkel, lovakkal, istálókkel, latrinákkal, és süketnéma tréncocsisokkal. Másnak nem engednék tekintést a trén sötét rejtelmeibe csak önnek szerkesztő Uram, azért mert tisztelem, becsülöm és szeretem Önt. Ez a gefeksztrén nem egy mozi, sem nem színház, itt minden él és mozog

egy képesüjságból vágott ki, a legszebben kitüntetett tisztek képsorozataiból. A Bálint képe volt... Ezelőtt a kép előtt időzött mindig legtovább Lükttető szive dobogásának hangján és szemének kápráztató fénysugarai útján beszélt a képhez... Sokszor tekintett fel bocsánatkérőleg az újságrepre:

— Bocsáss meg Bálint, hogy nem akartalak megérteni...

Minél távolabb esett a Bálinttal való megismerkedésének ideje, annál fájóbb bánatot érzett, hogy nem vette komolyan ennek az igazvérig becsületos és szerény fiúnak őszinte szavait és hogy egy lekiacsináló, gunyos mosollyal intézte el házassági ajánlatát.

— Ne beszéljen bolondokat maga kis tacska így szólott akkor hozzá — és faképnél hagyta a leforrázott hadnagyot, aki azonban nagyon komolyan vette a gunyos elutasítást, bucsuzás nélkül eltávozott s azóta nem adott magáról életjelet. Eliz sokszor tett magának szemrehányást, hogy ilyen ridegen viselkedett vele szemben.

szabadon, mint hal a vízben és az egészet nem becsülik többre, mint egy rongyos — panama kalapot.

(Trénaltisztek kórusa *Takarja le!*)

Gyerünk a szag után Szerkesztő Ur! Ez emitt a kolbászggyár és husfüstölde *ennivaló* virstlikkel és kolbászokkal, füstölt nyelvekkel és husból való szalámmal. Azért van belőle olyan sok, mert kevés a szénánk, fogynak a lovaink nőnek a kolbászaink. Ez az ember az üst mellett Bencs cugszfürer, az élő parizer, a másik a gépnél Kozma fráter, az eleven füstölthusz.

Innen kissé lejjebb nem kevésbé félreeső helyen van a számvevő-iroda. A főnöke nagyon szereti a számokat, mert amíg más ember meglegszik egy-két számmal a sapkáján, egy hatossal meg egy ötössel, neki legalább hat kell kettő a sapkájára, kettő a nadrágjára és kettő a zubbonyjára. Nagyon ragaszkodik ember a forschrifthoz.

(Zene *De ki tudnám panaszolni magamat.*)

Lelkiismeret-furdalást érzett. Kínózta a gondolat, hogy Bálint elkeseredésében okatlan veszélyeknek teszi ki fiatal életét és a halált fogja keresni ott, ahol azt inegtalálni nagyon könnyű

V

Amióta új segédorvos jött a kórházba, Eliz egészen megváltozott. Mindenki előtt feltűnt jó kedélye és kedvessége. Mosolygott, tréfált, engedett zárkózottságából s a foglalkozási időn túl is szívesen időzött az orvosok között. Főképp az ujjonnan érkezett segédorvossal szemben tanúsított szokatlan odaadást és barátságot. Ő hozzá intézte szavait s az orvos minden mondatát kedves tetszés-nyilvánítással kísérte. A betegek megvizsgálásánál és látogatásánál nem maradt el az orvos oldala mellől. Senki sem tudta megérteni Eliz hirtelen kedély és hangulatváltozásának okát. Az orvos nem ismerte Eliz előbbi életmódját, neki csak a különös vonzalom és figyelem tűnt fel. A szép Eliz kedvessége

Tessék oldalt felfordulni Szerkesztő úr és magazinunk fog megjelenni beesett szeméi előtt. Ennek az a különös sajtósága, hogy míg a trénnél minden szaporodik — a Magdát és az összes kisebb állatokat ideszámítva ez mindig *fogy*. A tolokodó elemek eltávolítására Fehér őrmestert szerződtették magazinárusnak, a díjbirkózót és többszörös labdarugó bajnokot. A magazinban azelőtt snapszok is voltak, ma már hajszeszt isznak helyette

(Zene: *Gyere be rózsám gyere be*.)

— Menjünk a szag után kedves Szerkesztő Ur. A raktártól kissé oldalt áttjáró ajtóval van az én lakosztályom, ágyam felett az ezred körletében levő összes latrinákat feltüntetett vezérkari térképekkel. A változó szituációt karbolla szagtalanított apró zászlócskákkal kísérem figyelemmel, aszerint amint az egyik — vagy másikat a felek elfoglalják.

(Zene: *mi piroslik ott a síkon távolból?* . . .)

De nini mi az? Siessünk — azt hiszem tűz van odakünn, na-

gyorsan utat tört szívéhez és a barátság mellett szeretetet kezdett érezni a lány iránt

Eliz pedig egy kellemes beszélgetés után boldogan vonult szobájába, leborult ágyára az egyik kép elé és hosszasan elnézegette: — Ő az! Ha nem tudnám, hogy orvos, azt hinném Bálinttal beszélék — annyira hasonlít hozzá

Eliz sok-sok estén nézegette így a képet és teljesen átvitte azt a szeretetet az orvosra, amit a nyomtalanul elvetődött Bálint iránt érzett...

VI.

Eliz együtt ült szobájában az orvossal és jókedvűen beszélgettek. Hangos kacajuk kihallatszott a kórház udvarára, ahol éppen akkor emelték le a sebesültszállító automobilról egy eszméletlen sebesültet. A szolgálattevő altiszt benyitott az orvoshoz:

— Súlyosan sebesült tisztet hoztak — doktor ur. Eszméletlen.

Az orvos egykedvűen felemelkedett és műtőterembe ment.

gyon lángol valami. — De mégsem! Hála az Egeknek csak László főhadnagy áll odakünn, az ezred gyomor-főnöke, koronás aranykeresztjét egy spárgán keze körül forgatva franciául szidja a süket tréncocsisokat.

(Zene: *Lelkemre száll a sok sok emlék* .)

Emit a fürdő és benne a trén muzeuma. Ebben a vederben vannak eltemetve a halva született ideák Emez az üveg bura alatt két széna-szál direkt borotvával kaszálva. Ebben a kis skatulyában egy zabszemét őriztünk meg az utókor számára nagy fáradtsággal úgy, hogy meglestük, amikor egy begyulladt emberrnek ez a zabszem nem fért az orra lyukába. Az ügyes trénista aki megszerezte, vitéztettéért a haskoroga-rend nagy keresztjét kapta az ásókkal és lapátokkal. Ebben a kalapskatulyában nem női kalap van, hanem abrak. Amiket ugyanis az elődök maguk után hátrahagynak, azt a nagy zsákhány miatt toldott zsákokban *morsákban* szervirozzák az utódoknak.

(Zene *Huzd-huzd keserűn* .)

Eliz utána sietett.

A viaszos-sárga sebesültről lebontották a kötést. Tüdejét érte a golyó. A kötés alól még mindig szivárogva bugyogott a vér

Mütét! — szolt oda az orvos a műszerek összeválogatásával foglalatokodó Elizhez, aki a sebesültré rá sem tekintve rakosgatta a késeket, ollókat és csipeszeket.

A beteg kinosan hörgött és me-reven rászegezte üveges szeméit az orvosra

Eliz kezébe vette a chloroformos kosarat és a beteg felé közeledett, hogy arcára tegye.

Pillantása találkozott a sebesült ijesztően merev tekintetével nagyot sikoltott, kiejtette a kezéből a kosarat és összeesett

Az orvos Eliz mellé ugrott, a műtétnél segédkező személyek is mind Elizhez rohantak, hogy felemeljék és magához térítsék

A sebesült még jobban felhuzta szemöldökét, kísértetiesen kimezsertette. Krétafehér ajkai meg-

Most pedig rohanjunk lefelé kedves Szerkesztő Ur a gazdasági udvarba. Siessünk, mert a disznók épen most — esznek. Amióta a disznókat ide hozták letűnt a trénáltiszteknék. Most már van náluk is nagyobb ur az ezredben — a Magda, meg a Náci — az ott — vén a kecske, aki azonban még ma is megnyalja — az ember kezét, ha szeretettel közeledik feléje. Ezek a disznók még a lóhust sem eszik meg, olyan nagy urak — a lóhust tehát más helyen használjuk fel. Tetszik látni amott azt a lehorgasztott fejű disznót. Azért olyan szomorú, mert tegnap egy németül beszélő és nem elég stramm pásztorral akarták simára nyírtni.

Itt vannak a tehének — mellette a tejelde és odébb ahonnan vizet meritenek a — *Trénforrás*.

(Zene *Ha elmegyek kísangyalom* .)

De engedje meg kedves Szerkesztő Ur, hogy elsiessenek, mert a Kati és Náci veszekednek — sietnem kell őket kibékíteni

Grand

rándultak, . melle zihált, fel-emelkedett, . erős lendülettel karját kebelebe vonta . merev ujjával egy képet húzott elő és az Elizzel foglalatokodó orvos felé nyujtotta :

— Krisztina! Krisztina! . — hörögte . kinos rángatózással . A két ajak megállott, a szemek feszesen az orvosnak szegődtek, a kar lebillent. a kép a földre esett és egy erős hörgés jelezte az utolsó lélegzetet

A orvos felemelte a földre esett képet, rámeresztette tekintetét és dadogva ismételtette :

A menyasszonyom! A menyasszonyom

Elizt szobájába vitték, az erős idegzetű orvos könnyei a néma halott véres ingére peregetek

Egy tisztiszolga sirdogált künn az udvaron és egyre azt hajtogatta.

Szegény gazdám! Hiába in-tettük, mindig odament, ahol leg-biztosabb a halál

Garas Nándor.

A pótzászlóaljnál.

— *Mi újság Szatmáron?* —
(Kiküldött tudósítónktól.)

A pótzászlóaljnál nagyban foly-nak a rendezkedési és átszer-vezési munkálatok és erős tem-póban folynak az ujonnan beru-kolt bakák kiképzése. Dávid ör-nagy körültekintő eréllyel igyek-szik a pótzászlóalj működését a leghelyesebb irányba terelni. Segédtszjtje Glockner Rudolf ka-pitány valószínűleg nemsókára a táborig ezredhez vonul be s he-lyére Polnisch Elemér kapitány kerül, aki harminc hónapos harc-téri szolgálattal és a stanislaui csa-ta lezajlása után került a pót-zászlóaljhoz. Benne méltó segítő társat talál az új parancsnok és az ő szakavatott, igazságos munkássága nagy hasznára lesz az egész pótzászlóaljnak.

Egyébként nincs újság Szat-máron. A Panonniában már nem „jártszódnak“ le olyan nagy „vesz-teséggel“ járó csaták mint annak-előtte. Nagyon kevés ott az ere-deti hatvanötös tiszt és hiába! a szatmári szép lányok már na-gyban megszokták a halvány rő-zsaszinú parolitt, más színűert nem is igen dobban a szívük Érthető tehát, hogy az egykor híres korzó is sokat vesztett régi fényéből. Még szerencse, hogy minden harctéri hatvanötös tisztnek van egy szép szatmári babája különben kénytelenek volnának szegénykék csupa *una-lombból férjhesmenn*.

Hol vannak tisztjeink? Tisztje-inknek egy része szétszórvá fog-lalatokodik a szélrózsa minden irányában. Nagy nehezen sikerült összeszednünk néhány ismertebb nevet. *Kristóf* József hadnagy a budapesti 3-ik számú tartalék-kórházban tartózkodik. *Labancz* Ferencz hadnagyot a tolcsvai vörös kereszt kórházban ápolják. *dr. Simon* Mózes hadnagy, aki delejowi állásban lett nyomor-rékká, jelenleg szabadságon van Beregszászon. Kórházi kezelés alatt állanak még *Bendik* Ede hadnagy és *Klein* Adolf zászlós a nyiregyházi tartalék kórházban. Ugyancsak itt fekszik *Lázdrovics* Sándor zászlós is.

Ludwig baka-nóták

1.

Galicia határában
Kék ibolya kivírt, —
Hej de messze nyiladoznak
ibolyakék szemeid.
Árva bakát meglegyinti
Alkonyati fuvalom, —
Ibolyák közt, tavaszestén
Ibolyakék szemeidről álmodom.

Galicia határában
Csöndes eső hulldogál,
Gondolatom hazafelé,
Szíved felé szálldogál.
Fegyverzörgés, vad vezényszó,
Csillagtalán éjszaka, —
Gyönyörű kék, ibolyakék
Szemeiddel megsírsz-e valaha ?...

2.

Lengyel dombon
Van egy pajta,
Háromszínű lobogó
Lobog rajta;
Ludwig baka álldogál
Fenn a dombon, —
Ólelem a derekad,
Szép galambom.

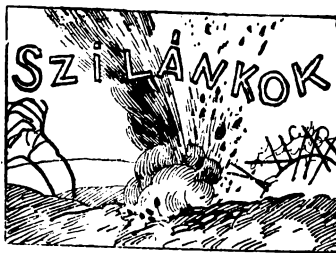
Lengyel dombon
Nyíl egy rózsá, —
Ezer tavasz tündököl,
Ragyog róla.
Olyan szép rózsá, mintha csak
Leány volna,
Olyan szép leány, mintha csak —
Magyar volna.

3.

Bucsuzóra könny gördül
a kenyértarisznyámon . . .
Ne menj el az ablakból
ragyogó virágom.
Itt marad a sóhajtásom
és a szívem nálad, —
Ludwig baka nem bűnös,
ha meg is babonázott.

Buvík a hold, szerelmesen
kergeti a felleg . . .
Hej, hiába futsz előlem,
még ma megölelek.
S mi lenne, ha megcsókolnám
a gyönyörű szádát, —
Mert ha meg nem csókolhatlak :
meghalok utánad

Endrődi Béla.

§ **Megindokolta** Az ezred állásai olyan terepen húzódtak, ahol tartani lehetett el-
lenséges gáztámadástól. A le-
génységet tehát szorgalmasan
oktatták a gázmaszkák használa-
tára, hogy mikép kell esetleges
gázriadó esetén nyakba kapni,
felölteni és a száj-nyíláson levő
betétet — a gázálc legfontosabb
alkatrészét — gyorsan beca-
varni s a begykorlásra több
izben rendeztek próba-riadót.

Egy reggelen erősen döröm-
bölnek a vaslemezen. A század
emberei a gáz riadó jelre
álcot öltve gyorsan kisietnek.
A századparancsnok végig nézi
embereit, helyesen vették-e fel
az álcot. Mindenkit rendben
talál, csak egy deresedőhaju öreg
népfőlkelő tartja kezében a be-
tétet — az álcot magára ölt-
vén.

— Hát maga öreg miért nem
csavarta fel a betétet, — szól
rá a századparancsnok — hát
maga nem tudja, hogy enélkül
megöli a gáz

— Csak nem kívánhatja had-
nagy ur öreg családos ember
létemre hogy megfúlladjak
ettől a masinátl

§ **Maga se tudja.** A tisztí
étkezdét vezető tiszt benyit a
konyhába, ahol a szakács lisztet,
tojást, tejet, vaniliát és minden-
fajta más fűszert keverget.

— Mi lesz ebből? — kér-
dezi a tiszt a szakácstól.

— Nem tudom én kérem —
válaszol a szakács — csak a
receptet csinálom

§ **Megijedt** . . . Egyik tiszt-
tünk elküldi szolgáját valamiért
szigorúságáról és gorombaságáról
híres tisztársához.

— Mit akarsz? — kiált rá
mérgesen a tiszt.

A fiú rettenetesen megijed.
Éppen most felejtettem el
jelentem alázzattal.

§ **Megtisztelve érzi magát.**
Körülveszik a fogságból vissza-
szökött bakát és érdeklődve kér-
dezik, hogy és milyen volt a
fogság

Hát bizony a muszkák
alaposan elagyabugyáltak, de
azután nagyon megtisztultek, mert
egy *doppelrájénba vittek az
őrnagy ural*

Nem értik A század-
parancsnok tizenöt darab má-
zoló-ecsetet anforderol a tréntől.
Az anforderungra azonban ecset
helyett távirat érkezik:

„*Kérünk drótválaszt mire
hellenek a mázoló ecsetek?*“

A századparancsnok vissza
sürgönyöz:

— „*mázolásra*“

Erre azután megjöttek az
ecsetek.

— **Népgyűlésen.** A szabad-
ságos baka idejét eltöltendő
vasárnap délután a faluban ren-
dezett népgyűlésre megy.

Az egyik szónok feláll és
széles gesztusokkal beszél:

— Hát meddig tart még ez
a háború?

— Mikor vetnek már véget
ennek a vérontásnak?

— Mikor fogják már vissza-
adni a békét az emberiségnek?

A gyűlés után hazamegy a
baka.

— No és aztán mit beszél-
tek azon a gyűlésen — kér-
dezi a felesége.

— Nem beszélt az anyjok,
hanem csak mindig *kérdesett* . . .

Levél egy fiuhoz.

Feketén sötétlő bús éjszakába'
 Feljajdul a szívem száz panasza.
 Kértelek Tégedet, ámde hiába' –
 Elszáll hát szerelmünk szép tavasza?
 Visszaidézem a lelkembe képed,
 Égető könnyekkel siratlak Téged
 Feketén sötétlő bus éjszakába'
 Feljajdul a szívem száz panasza

Haldokló lelkem ha ujjaéledne,
 Akkor is Te érted égne megint.
 Szerelmes csókom is mind Tiéd lenne,
 Mikor a szemed szemembe tekint.
 De Te elhagytál s én meghalok Érted
 Nem szeretsz többé már, amint ígérted
 Haldokló lelkem ha ujjaéledne,
 Akkor is Te érted égne megint

Eltitkolt könnyek közt, magadban sírva
 Követni fogod a gyászmenetet.
 S amikor engem letesznek a sírba
 Hallgatni fogod a gyászéneket.
 Mert tudom: ott leszel s könnyed megárad,
 Dalos szívedből majd feltör a bánat
 Eltitkolt könnyek közt, magadban sírva
 Követni fogod a gyászmenetet

Román front, 1917. október.

Szentpétery Károly.

— 1917. október 15.

Báró Waldbott Frigyes 25000 koronás alapítványa.

A Sátoraljujhelyben megjelenő „Zemplén” című lapból vesszük a következő sorokat:

„Báró Waldbott Frigyes tolcsvai nagybirtokos a háboru kezdete óta sokat tett a jótékonyaság szolgálatában. Most főispánunkhoz intézett levelében újabb hízonságát szolgáltatja hazafias, érő szívének, amidőn a harctéren elesettek hátramaradt özvegyei és árvái javára 25000 koronás adományt tesz. Az adakozónak gróf Széchenyi György főispánhoz intézett levele a következőképp szól:

Méltóságos

gróf Széchenyi György urnak.

Zemplénumegye főispánja

Sátoraljujhely.

Kedves Barátom!

Van szerencsém a magam és nöm nevében 25000 korona 5 és fél százalékos magyar hadikölcsönt, 1917. évi december hó 1-én kezdődő szelvényeivel ide mellékelve azon kérelemmel neked megküldeni, hogy ezen összeget a dicsőséges Ludwig bakáin! 65. sz. gyalogezred, valamint a 10. sz. honvéd gyalogezred, vagy egyéb csapattesteknél Zemplénumegyéből származó, a királyért és hazáért dicsőséges, hősi halált szenvedett elesettek hátramaradt özvegyei és árvái részére adományképp elfogadni s az illető alap számára átutalni kegyeskedjél.

Bátorkodom megjegyezni, hogy a hadi segélyzés céljaira, ugy a Vörös Kereszt mint hasonló intézmények utján már eddig is elég nagyobb összegeket adományoztunk, miért is ezen összeget szűkebb otthonunknak óhajtuk felajánlani.

A kamatoknak és annak idején a tőkének mikénti felhasználására vonatkozó óhajunkat a veled való ebbeli megbeszélés után fogom írásbelileg közölni.

Tolcsva, 1917. szeptember 8.

Hazafias üdvözlettel:

Báró Waldbott Frigyes sk.”

A nemeslelkü adományról csak ezuton szereztünk tudomást, mert

eddigelé ezredparancsnokságunk erre vonatkozóan semminem hivatalos értesítést nem kapott.

*

Előttünk fekszik *Lehner* hadnagy szánvevótisztünknek a hadügyminiszteriumhoz terjesztett kimutatása az özvegy és árva alap szeptember elseji fennállásáról. Alapunk eszerint 125.428 K 04 fillért tesz ki, ehhez hozzászámítandó körülbelül 3000 korona, amely már szeptember elseje óta folyt be.

Nagyon érdekes, hogy ez az összeg mikéig oszlik meg.

Az ezredtörzs tisztii étkezéjének gyűjtése 5000 K. A tisztikar fizetésének szokásos levonásából 15964 K 80 f. Az ezred és pótzászlóalj tisztjeinek és legénységének adománya 83.685 K 13 f. *A Ludwig-Baka* ezredűjság tiszta jövedelme 9540 K 56 f. Az ezredkantin jövedelme 5000 K. A 15. I. D. adománya 1050 K. Hadikölcsön kamatból 2305 K 75 f. Egyéb jötevény adományokból 2881 K 80 fillér. Összesen 125428'04 K.

A számok mindennél többet mondanak. A 125000 koronából több mint százhuszezetet a katonák adtak össze. A mult évi elszámolásokat nézve kitűnik, hogy keres egy év alatt épen százezer koronával emelkedett alapunk. Utóbbi időben a gyűjtésben bizonyos stagnáció állott be, remélhetőleg azonban a most folyamatban levő gyűjtési akció révén rohamos emelkedést fogunk elérhetni.

Kiragadjuk még az elszámolásnak ránc vonatkozó részét. *Lapunk* eszerint 9540 koronát fizetett be az alap pénztárába. 1 hori újságunk tehát egy év alatt majdnem tízezer koronával növelte alapunkat! Örömmel nézzük ezt a számösszeget, mint egy évi munkánknak pénzben kifejezett eredményét!

*

Ujabb adományok:

Az izraelita ünnepek alkalmával tartott istentiszteleten *Salamon* Jenő őrmester több mint nyolcszáz koronát gyűjtött alapunknak. Ezredparancsnagunk kapott nemes buzgólkodásáért köszönetet.

Möller Károly alezredes 60 K, dr. Weisz Géza ezredorvos 50 K, Katona Sándor főhadnagy 30 K, Sarkady Irén Nagykaló 3 K, Kánya Teri Kassa 10 K, Nagy

Joly Kisvárdai 10 K, Grünwald Sári Sátoraljauhely 5 K, Kovács Lipót Besztercebánya 10 K, Nagy József őrmester Szatmár 1'80 K, Balogh Ferenc Mezőterebes 10 K, Keresztessi Andor Sátoraljauhely 20 K, Balogh Sándor hadnagy 10 K, Beer Jakabné Liptószentmiklós 3'60 K, Szentpétery Károly 5 K, Dr. Grosz Miklós Fp. 618. 10 K, Frankfurt Sámuel hadnagy Sturmbaon Fp. 618. 10 K, Kertész Elemér Budapest 10 K. Összesen 1058'40 K.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Csász. és kir. tábori posta 618.

S. Zs. kiképző csoport. Viláért sem kívánjuk, hogy sajátjából térítse meg. Vegyen inkább azért a pénzért soványító kurát. **Sch E. Mátészalka.** Mint lapunkból láthatja fogságba jutott embereink híradását állandóan számon tartjuk. — **Sz. S. Budapest.** Remélhetőleg aggódó szivecskéje már némi nyugalomra talált. **L. A. Rév-aranyos.** Felhasználtuk. — **Sz. E. Szatmárnémeti.** Ugy tudjuk, hogy önnek nem esik nehezére visszafelé olvasni. Próbálja meg s akkor a sérelem már nem áll fenn. De ha elfelejtette volna siessen ki a frontra. Ép itt jár a tábori rabbinus vehet tőle órákat. — **B. M. Somorja.** Megküldöttük. — **M. A. Zemplénagárd.** Sajnos ugy szokott lenni, hogy a tulajdonossal együtt a holmiját is elfogják. Ez esetben szinten ugy történt. — **K. G. hadnagy.** Igaz, hogy az ön és M. között felmerült differenciákat választott bíróság előtt akarja elintézni? Látszik, hogy képviselőnek készül! — **Sz. K. Pápa.** Az orosz fogságból részünkre továbbított üdvözetlet hála-lasan köszönjük. — **Sch. G. fh.** Kár, hogy nem az orosz női légiónál velünk szemben. Borzewka asz-

szony bizonyára szerelemre gyuladna ön iránt, ha kék^ozubbonyát és fekete sapkáját meglátná! — **M. hadnagy.** No ne féljen! Nem írjuk meg a Sándor bácsival való esetét. — **B. zászlós.** Itt közöljük a/t a bizonyos két bucsuztató versikét

I. Isten veled püspök Majlát
Te adtál tehenet, de Kajlát.

II. Épen akkor érte őt utól a
[halál szele,
Amikor a konyhában tormát
[reszele.

Civilben még hasznát veheti! — **H. J. Munkács.** (Megfigyelő-állomás). A bélyegek beszerzése iránt tábori postánknál intézkedtünk. — **K. L. Besztercebánya.** Van vörhapt és sok más fajta stellung, de *Fassungstellung* nincs, legfeljebb *Fassungstelle*. **F. A. hadnagy.** Az illető hadnagy azért nem nő magasabbra, mert nagy feje lenyomja testét. — **Tüdő.** Jó mulatást, sikert és mielőbbi szerencsés visszatérést! — **K. és M. Szatmár.** Nem ilyen régi háriákat vártunk. Aktualisat, elevenet kérünk! — **L. Ferencné Nyiregyháza.** Férje Stanislauánál egészenen fogságba került. — **Cunci Retköz.** Végtelenül örülünk, hogy elveszett ideálját lapunk hasábjain sikerült feltalálnia. A nyomozó bizottság elnökévé szerkesztőnk maga vállalkozott. Tagjai: a kül-, bel-, fő-, segéd-, mellék-, pót- és tiszteletbeli munkatársak. Reméljük a mozgosított detektiv testület gyors és eredményes munkájával meg van elégedve. Fáradtságunk jutalmaképek beküldendő fényképét — legyen nyugodt — igazságosan, a végzett munka arányában fogjuk felosztani. Az illető természetesen mint passzív szereplő legfeljebb egy lefényképezett sóhajt kaphat. Különböző levél is megy. — **Három a kislány.** A jubileumi szám annyira lefoglalt bennünket, hogy még a leányokkal sem volt időnk törődni. — **Propaganda zászlós.** No maga nagyon vétett a hatvanötös jelszó ellen! Hogy hozhatta ennyire székenbe a piros parolit? A cugsfürer maga ellen vallott! Most már csak az igazat bennünket, hogy miféle hadiparfum az, amit a cugsfürer olyan messziről megérezett. (Több levélről a jövő számban.)

— —

Ön talán az egyedüli
a ki még nem fizetett elő a

Borsszem Jankó-

ra, a legkedveltebb és
legötletesebb humoros
hetilapra. Szerkeszti
MOLNÁR JENŐ dr.
BÉR, GARAY, MAJOR,
VÉRTEŠ stb rajzolják.

A lövészárk legmu-
lattatóbb olvasmánya.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor.
Fél évre 12 kor.

BORSSZEM JANKÓ
kiadóhivatala BUDAPEST
József - tér 13-ik szám.

Nem fog hiányozni

önnek a színház,
ha megrendeli

INCZE SÁNDOR
pompás színházi
hetilapját — a

SZÍNHÁZI ÉLET - et.

A lap előfizetési ára Buda-
pest és vidékére:

Egész évre 14.— K
Fél évre 7.50 K

A Színházi Élet kiadóhi-
vatala Budapest, VII-ik
ker. Erzsébet - körút 22.

Dühöng az egészség a fronton, mert
SULTÁN gyógyvizet iszunk.

Forráskezelőség: EPERJES.

T Dr. MÜLLER VILMOS kir. tanácsos
TUDÓGYÓGYINTÉZETE
ÁTRAHÁZA
Fekvő csarnokok. — Inhalatórium.
Hízó Kurák. Kérjen prospektust.

EMKE KÁVÉHÁZ

Szabadságolt tisztek találkozó helye!

BUDAPEST, VII. KER. Esténként BRASSÓI KOZÁK
ERZSÉBET-KÖRUT 2. DANI zenekara hangversenyez

Tábori csomag

DIANA

sósborszesz nélkül
el sem képzelhető.

DIANA

Kereskedelmi
Részvénytársaság
BUDAPEST,
Nádor-utca 6. sz.

Óvás!

Rájöttem, hogy az általam gyártott
„Modiano - Clubspecialité“ -

szivarkahüvelynek
utánzatai vannak for-

galomban, amelyek ellen
egyedüli védelem a véd-
jegy és aláírásom pontos
megfigyelése.

S. D. Modiano

A védjegy.

Mindenki tudja már, hogy mi a
LYSOFORM

Nyomatott a cs. és kir. 65. gyalogezred tábori nyomdájában.